

KPKB
KOMORA
PODNIKŮ
KOMERČNÍ
BEZPEČNOSTI
ČESKÉ REPUBLIKY

ČASOPIS KOMORY PODNIKŮ KOMERČNÍ BEZPEČNOSTI ČR

ČERVEN/2018

BEZPEČNOST

S PROFESIONÁLY

FESTIVALY V BEZPEČÍ OPEN AIR AKCE

ANALÝZA BEZPEČNOSTNÍCH OPATŘENÍ
SPOLEČNOSTI LETIŠTĚ VÁCLAVA HAVLA
V PRAZE, A.S.

NEBEZPEČÍ VIRTUÁLNÍHO SVĚTA
- SEXTING

(NE)BEZPEČÍ A ŠKOLY
— PROBLEMATIKA MĚKKÝCH CÍLŮ

ISSN 2336-4793

9 772336 479003

WWW.KPKBCR.CZ

KPKB
KOMORA
PODNIKŮ
KOMERČNÍ
BEZPEČNOSTI
ČESKÉ REPUBLIKY

BEZPEČNOST

S PROFESIONÁLY

Šéfredaktor

Prezidium - Komora podniků
komerční bezpečnosti
České republiky

Jazyková spolupráce

Alena Hasáková

Redakční rada

Martin Obdržálek
Kateřina Poludová
Petr Hartmann
Michal Bavšenkov
Petr Žák

Inzerce

Petr Žák
+420 604 889 143
petr.zak@kpkbcr.cz

Nesignované fotografie a články

Redakce

Vydavatel

KPKB ČR
Vrážská 1562/24a, 153 00 Praha 5

Registrace

Bezpečnost s profesionály MK ČR E 20140
ISSN 2336-4793

Tisk

Bittisk s r. o.
B. Němcové 53, 746 01 Opava

Rozšiřování zdarma

Autorská práva vykonává vydavatel, užití celku nebo části, rozmnožování a šíření jakýmkoli způsobem je bez výslovného souhlasu vydavatele zakázáno.

Na zadní straně obálky

členové KPKB ČR

ÚVODNÍ SLOVO

Vážení čtenáři,

Úvodní slovo k našemu časopisu *Bezpečnost s profesionály* mne vždy přiměje k zamyšlení. Tentokrát mě přivedlo k hodnocení členství v naší Komoře.

Při letošních krátkých seznamovacích setkáních u našich členských firem jsme problematiku členství v KPKB ČR často probírali a shodli jsme se vždy na tom, že by mělo být výběrové, ostatně i v našich stanovách se v souvislosti s členstvím slovo „výběrové“ přímo uvádí.

Je mým velkým přáním, abychom z našeho sdružení vytvořili skutečně elitní seskupení společnosti s pevným místem na trhu, poskytující služby efektivně, kvalitně a hlavně profesionálně. Abychom dospěli do situace, kdy v Komoře nebude místo pro společnosti, jež nedodržují určitý etický kodex, a to jak vůči klientům, tak zejména vůči svým zaměstnancům.

Tady to totiž podle mne všechno začíná. Zaměstnanci mnohých bezpečnostních agentur pracují často za tak nízkou mzdu a za takových podmínek, že se není čemu divit, když jejich odvedená práce za moc nestojí a oni takovou agenturu záhy opouštějí. Na druhé straně si zaměstnavatelé stěžují, že na trhu práce chybí kvalifikovaní lidé.

Ale jsem zvyklý se nejdříve dívat na sebe. Tedy zeptám se, co jsem vlastně udělal pro to, aby mi zaměstnanci zůstali v naší firmě i v dobách, jaká je nyní? Jaké procesy jsme v naší společnosti nastavili? Jak je vedena komunikace napříč společností? S politováním musím říci, že jsme se v tzv. lepších dobách moc nepřipravili.

Jenže nejsou-li výběrové naše jednotlivé společnosti, nemůžeme tvořit ani výběrovou Komoru. Má otázka zní: Co pro to mohu udělat já jako prezident Komory a co pro to můžete udělat Vy jako členové? Já začnu tím, že Vás vybídnu, abyste svoje společnosti

učinili vskutku výběrovými a ryze profesionálními organizacemi, protože vytvoření výběrového sdružení z KPKB ČR bude pak už jen logickým vyústěním tohoto úsilí.

Mnohdy k tomu postačí jen malé krůčky. Například v případě náboru nových zaměstnanců důsledně ověřovat jejich minulost dle CV u jejich předchozích zaměstnavatelů a nepřijímat bezvýhradně každého. Také věst manažery společnosti k tomu, aby toho o svých strážných věděli více a více se jim věnovali. Dobré vztahy na pracovištích jsou nepochybně základem vyšší kvality každé společnosti. Podobných malých kroků se jistě najde více. Ty vyšlapou cestu k výběrové organizaci a KPKB ČR se pak přirozeně stane skutečně výběrovým sdružením.

S myšlenkou, že se tak stane co nejdříve, se s Vámi loučím a přeji Vám krásné prožitě léto.

Martin Obdržálek
prezident KPKB ČR

OBSAH

Zákon o bezpeč. činnostech	2
Měkké cíle jak je chránit	3-4
Festivaly v bezpečí open air akce	5-6
Čas fest'áků problematika měkkých cílů	7
Terorismus v řeči čísel fenomén 20. a 21. století	8-10
Analýza bezpeč. opatření Letiště Václava Havla	11-12
Sexting nebezpečí virtuálního světa	13-14
Illegální migrace na území EU	15-16
Kriminalisticko-taktické zásady	17-19
Pozvánka na vědeckou konferenci	20
(ne)Bezpečí a školy problematika měkkých cílů	21-24
Konference obecních policí	25-26
v Olomouci	

AKTUÁLNĚ K ZÁKONU O BEZPEČNOSTNÍCH ČINNOSTECH

V současné době proběhlo několik důležitých jednání k zákonu o bezpečnostních činnostech, který se týká mj. právní úpravy činnosti soukromých bezpečnostních služeb. Na základě programového prohlášení vlády, které vydala na podzim loňského roku, začalo ministerstvo vnitra opět intenzivně pracovat na předložení zákona o bezpečnostních činnostech k projednání vládě a poté poslancům.

V této souvislosti probíhalo připomínkování poslední verze tohoto zákona, která prošla v loňském roce prvním čtením v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR. Vypovídání připomínek z povinných připomínkových míst – tedy z ministerstev, Hospodářské komory ČR, Svazu průmyslu a obchodu apod. – proběhlo ve dnech 8. a 11. června 2018 na Ministerstvu vnitra ČR v gesci JUDr. Ivo Chaulera a Mgr. Jaroslava Rataje z Odboru bezpečnostní politiky.

Paralelně s tímto legislativním procesem proběhla na popud poslance Roberta Králíčka, člena Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, člena výboru pro obranu a zahraničního výboru a člena podvýboru pro Policii ČR, obecní policii a soukromé bezpečnostní služby, a pod garanci JUDr. PhDr. Zdeňka Ondráčka, Ph.D., člena Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a předsedy podvýboru pro Policii ČR, obecní policii a soukromé bezpečnostní služby, ve dnech 3. května 2018 a 14. června 2018 dvě setkání expertů k návrhu zákona o bezpečnostních činnostech.

Těchto setkání se účastnili mimo poslanců také zástupci ministerstva vnitra, ministerstva financí, Hospodářské komory ČR, velkých korporací, které mají vlastní ostrahu (ČEZ, Agrofert) a další odborná veřejnost. KPKB ČR zastupoval na jednáních první viceprezident KPKB ČR Ing. Václav Jahodář.

Z jednání vyšla následující zjištění a závěry:

Zákon o regulaci a kontrole SBS (zákon o bezpečnostních činnostech) je potřebný. V navrhovaném znění zákon dostatečně nepokrývá zajištění ochrany obyva-

tel při teroristických hrozbách a při ohrožení měkkých cílů, neřeší problematiku komplexně. Politické zadání nic takového nevyžaduje, vyžaduje pouze kontrolu SBS. Politickému zadání chybí širší pohled na komplexní řešení ochrany obyvatel v případech útoků na měkké cíle či před možnými teroristickými útoky.

V rámci Evropské unie vznikají v členských státech zákony, které otázku vnitřní bezpečnosti řeší komplexně v podobě protiteroristických zákonů, jež reagují na exponenciální nárůst teroristických incidentů napříč Evropou. Z analýz těchto útoků vyplývá, že teroristé útočí primárně na měkké cíle, které se vyznačují vysokou koncentrací osob, malým nebo žádným zabezpečením proti násilným útokům a vysokou atraktivitou pro útočníky. Vzhledem k tomu, že se často jedná o objekty vlastněné či události pořádané soukromými subjekty, nepodléhají tyto regulaci dané státem, a jejich ochrana je proto komplikovaná.

Účastníci se shodli na tom, že by se politická reprezentace měla zabývat systémovým propojením komerčního a státního sektoru společně s integrovaným záchranným systémem, městskými bezpečnostními systémy a navigačními nástroji zajištění bezpečnosti občanů, včetně povinnosti realizovat preventivní opatření všemi subjekty odpovídajícími za ochranu měkkých cílů. To ovšem není možné zabezpečit pouze zákonem o regulaci a kontrole SBS, nýbrž je nutno přijmout zastřešující normu, ať už v podobě zákona o vnitřní bezpečnosti, kompetenčního bezpečnostního zákona, popřípadě zákona o měkkých cílech či protiteroris-

tického zákona, který bude integrovat řadu právních norem v jeden celek a dohromady vytvoří propojený legislativní komplex. Zákon o bezpečnostních činnostech tak bude pouze jedním ze zákonů, který se k dané problematice vztahuje. V současném návrhu zákona je i snaha o vytvoření povinné profesní komory SBS, dosud ale není jasné vymezení jejího statusu a případných kompetencí – toto bude dále projednáváno jak v odborné veřejnosti, tak na úrovni MV.

Účastníci expertního stolu se shodli na tom, že na zákonu o bezpečnostních činnostech je třeba dále pracovat a rozšířit ho o výše zmíněné politické zadání. Proto navrhuji, aby Podvýbor pro Policii ČR, obecní policii a soukromé bezpečnostní služby doporučil ministru vnitra do příští koaliční smlouvy či prohlášení vlády vložit následující záměr: zpracovat komplexní zákon o vnitřní bezpečnosti, který bude řešit zajištění ochrany měkkých cílů a ochranu před teroristickými hrozbami, včetně regulace a vymezení činnosti soukromých bezpečnostních služeb.

Další setkání odborníků ke stavu zákona o bezpečnostních činnostech a k formulaci předmětné problematiky v koaliční smlouvě či prohlášení vlády je plánováno na září/říjen 2018.

Ing. Václav Jahodář
první viceprezident KPKB ČR

JAK CHRÁNIT „MĚKKÉ CÍLE“?

Měkké cíle lze charakterizovat jako místa s vysokou mírou koncentrace osob a nižší mírou zabezpečení proti násilnému útoku. Jako příklady lze uvést školská zařízení, nákupní centra, kulturní, společenské a sportovní akce, nádraží, letiště, církevní místa, kostely, náměstí, volně přístupná prostranství, hotely, restaurace, nemocnice, zdravotnická zařízení, veřejná shromáždění aj.

Z pohledu policie lze konstatovat, že ochranu měkkého cíle stoprocentně zabezpečit nelze, proto v praxi k útoku na měkké cíle skutečně dochází.

Jedním z druhů měkkých cílů jsou kulturní, společenské a sportovní akce. I zde dochází k rozdílnému způsobu zabezpečení akcí z hlediska bezpečnosti, a to vzhledem ke specifitě každé z nich. Svůj díl činnosti v této oblasti odvádí i Policie České republiky, která dle zákona číslo 273/2008 Sb., o Policii České republiky, má za povinnost chránit bezpečnost osob, majetku a veřejný pořádek.

Před započítím každé akce je ze strany pořadatelů nutno klást důraz na preventivní opatření zvyšující míru bezpečnosti (dostatečné informace na internetových stránkách pořadatele akce, informační tabule, plány areálu, guide booky). V případě vzniku incidentu spojeného s násilným jednáním je nutná okamžitá reakce, předávání dostatečných a relevantních informací, koordinace a spolupráce pořadatele se složkami integrovaného záchranného systému (dále jen IZS).

Vybrané útoky na účastníky kulturních a společenských akcí po roce 2000 ve světě:

říjen 2002

útok v divadle Dubrovka v Moskvě, celkem 169 mrtvých

duben 2013

útok v průběhu bostonského maratonu, 3 mrtví, 170 zraněných

listopad 2015

útok na účastníky koncertu Eagles of Death metal v pařížském klubu Bataclan, 85 mrtvých

červenec 2016

sebevražedný útok útočníka, který nebyl vpuštěn na festival v bavorském Ansbachu, 12 zraněných

červenec 2016

útok nákladním vozidlem v průběhu oslav pádu Bastily ve francouzském Nice, 84 mrtvých, 100 zraněných

květen 2017

útok na účastníky koncertu Ariany Grande v anglickém Manchesteru, 22 obětí včetně dětí

říjen 2017

střelba na diváků v americkém Las Vegas, 58 mrtvých, více než 500 zraněných

Pokud se týká situace v České republice, je zapotřebí si uvědomit, že pořadatel se spolupodílí na zajištění bezpečnosti účastníků akce. Ve svém článku se blíže zaměřím zejména na hudební festivaly, které jsou v České republice velmi oblíbené, a uvedu alespoň některá základní doporučení pro pořadatele:

- konat před, v průběhu i po akci schůzky za účasti zástupce obce, IZS, pořadatele, příp. dalších subjektů dle charakteru akce;
- vypracovat návštevnický řád („právo pána domu“) a trvat na jeho důsledném dodržování – to patří mezi nejdůležitější oprávnění pořadatele;
- stanovit si předem komunikační kanál mezi pořadateli a IZS a podávat společně mediální výstupy k bezpečnostní situaci;
- zabezpečit přítomnost a dosažitelnost kontaktní osoby za pořadatele;
- oznámit konání akce s dostatečným předstihem, zjistit existenci vyhlášek obce regulujících akce a na tyto reagovat;
- zabezpečit minimální počet členů pořadatelské služby, jejich označení (počet pořadatelů by měl být přiměřený charakteru akce);
- zpracovat a předat složkám IZS bezpečnostní projekt akce, včetně

evakuačního plánu areálu a mapových podkladů;

- zpracovat a předat plán areálu s vyznačením důležitých bodů jako parkoviště, stanové město, místo IZS, přístupové a unikové cesty;
- vyhodnotit možná rizika a analyzovat potenciální hrozby – tyto konzultovat s policií;
- u vstupů provádět důkladné bezpečnostní kontroly, detekovat podezřelé chování.

U větších akcí je jistě vhodné umístit stanoviště IZS v blízkosti areálu (někdy i uvnitř) a to zejména z důvodu možnosti rychlé reakce, koordinace činnosti a rychlého předávání informací.

Mezi příklady dobré praxe patří zejména větší akce, které se konají na stejném místě několik let a kdy spolu komunikují titíž lidé, jimž jde o zkvalitnění průběhu celé akce. Z vlastní zkušenosti mohu uvést jako příklad jeden nejménovaný festival, kdy na základě soustavné komunikace mezi pořadateli a složkami IZS došlo během několika let k výraznému vylepšení jeho organizace (viz. přiložené fotografie).

Na leteckých snímcích dokumentujících počátky pořádání festivalu lze vidět vozidla parkující mezi stany, nedostatečné oplocení areálu, nelegální stanová městečka...

A toto je snímek ze stejného festivalu o tři roky později, kdy již areál vyhovuje bezpečnostním standardům – jsou zde vytvořeny bezpečnostní koridory pro

IZS, parkoviště jsou oddělena od návštevnicků, areál je oplocen, zjevně tu panuje pořádek a řád.

Shora uvedený příklad zcela jasně ukazuje, jak důležitá je vzájemná komunikace mezi pořadateli a složkami IZS, jejímž cílem je snížení bezpečnostních rizik na minimální úroveň, což v praxi nepochybně přispívá ke zvýšení pocitu bezpečí účastníků festivalů.

V roce 2016 byla na Operačním odboru Policejního prezidia ČR zřízena nepřetržitě fungující hotline 800 255 255 metodického charakteru, určená provozovatelům a vlastníkům měkkých cílů, tedy míst s vysokou koncentrací osob s nízkou či žádnou mírou zabezpečení, a organizátorům velkých sportovních, kulturních či jiných akcí. Na této lince operátoři podrobí provozovatele cíleným otázkám, určí rizikovitost daného měkkého cíle a zprostředkují kontakt se specialistou na uvedenou problematiku.

Závěrem chci uvést, že určitá „vodítka“ pro přípravu a pořádání společenských a kulturních akcí z hlediska jejich zabezpečení coby měkkých cílů jsou

uvedena na intranetových stránkách Ministerstva vnitra ČR – např.: www.mvcr.cz/.../metodika-zaklady-ochrany-mekkych-cilu-pdf.aspx

<http://www.mvcr.cz/cthh/clanek/ke-stazeni-bezpecnostni-standardy-pro-poradatele-sportovnich-kulturnich-a-spolecenskych-akci.aspx>

<http://www.mvcr.cz/clanek/vlada-schvalila-koncepci-ochrany-mekkych-cilu-pro-roky-2017-2020.aspx>

plk. Mgr. František Kuneš
ředitelství služby pořádkové policie
Policejní prezidium ČR

FESTIVALY V BEZPEČÍ

Sluneční paprsky na obloze pomalu sílí a spolu s vytouženým létem a dovolenými přichází také sezona open air akcí – nejrůznějších festivalů, koncertů, přehlídek a spousty dalších akcí pod širým nebem, jejichž obliba se rok od roku zvyšuje. V tomto článku bych vám tedy chtěl nabídnout pár tipů a triků, jak si akcí naplno užít a vyvarovat se přitom nepříjemných zážitků.

Pokud se rozhodnete zařadit do svého letního kalendáře návštěvu nějakého festivalu nebo koncertu, doporučuji vám nastudovat si na internetových stránkách kromě programu dané akce také její návštěvní řád. Akce se konají na pozemku pořadatele, popřípadě na jím pronajatém pozemku a návštěvní řád určuje základní pravidla chování v daném prostoru. V návštěvním řádu naleznete, jaká omezení vás mohou potkat při vstupu do prostoru akce. Jedná se zejména o věkové limity pro děti, dále o to, jaké předměty je dovoleno vnášet do areálu, zdali budou tolerováni vaši čtyřnozí miláčci či nikoliv a jiné. Díky správnému nastudování zákazů se vyvarujete hned prvním nepříjemnostem při bezpečnostních prohlídkách při vstupu. Zakoupením vstupenky se automaticky počítá s tím, že s návštěvním řádem souhlasíte. Ten je samozřejmě podřízen platné legislativě státu, ve kterém se akce koná, a nesmí s ní být v rozporu. Takovou perličkou z návštěvních řádů je například akce Sensation, která má ve svých pravidlech definováno, že budou vpuštěni pouze návštěvníci v bílé barvě oblečení, aby se zachoval jednotný vizuální styl akce.

Na stránkách událostí se také většinou dozvíte, jaké jsou možnosti přístupu do areálu včetně parkování. Berte na zřetel, že ty největší open air akce se pyšní návštěvností i přes 100 000 lidí v jeden den, což vytváří velmi výrazný nápor na lokální infrastrukturu. Akce se navíc často konají v prostorech, které jsou původně určeny k jinému účelu (například letiště nebo továrny). Z těch zajímavějších si dovoluji vypíchnout areál Dolní oblasti Vítkovic v Ostravě, což byly původně železárny a dnes tu hostí festivaly, jako například Colours of Ostrava nebo Beats for Love s návštěvností počítanou v desetitisících. Festival Brutal Assault se zase zabydlel ve staré rakouské pevnosti Josefov. Některé festivaly nabízejí možnost zakoupit si parkování již v předstihu, což vám uspoří spoustu potenciálních problémů s hledáním parkovacího místa.

V případě, že se jedná o vícedenní akci, je nutné si ideálně dopředu zajistit i ubytování. U významných festivalů jsou ubytovací kapacity hotelů a penzionů obsazeny již téměř rok dopředu, proto pořadatelé mnohdy zajišťují i oficiální stanová městečka, která jsou strážena bezpečnostní službou. Ovšem

i přesto, že je takové stanové městečko stráženo, doporučujeme nebrat si zbytečně cennosti. Historicky jsme zaznamenali krádeže předmětů z opuštěných stanů nebo z těch kde návštěvníci zrovna spali, a to dokonce i předmětů velmi důmyslně ukrytých. Pokud se navzdory tomu přece jen rozhodnete vzít si s sebou nějaké dražší vybavení, vyhledejte úschovnu. Někde pořadatelé akcí nabízejí dokonce možnost pronájmu pojištěné uzamykatelné skříňky, do které máte neomezený přístup a která vám skýtá jistotu, že se vaše věci neztratí.

Při balení na akci si nezapomeňte přibalit své léky, opalovací krém a sluneční brýle. Vzhledem k letnímu počasí

bývají areály často vyprahlé a velmi prašné, takže jako vhodného „společníka“ určitě oceníte balzám na rty. Během festivalu nezapomeňte dodržovat pitný režim, samozřejmě nejlépe nealkoholický. Rovněž vám doporučuji seznámit se preventivně s rozmištěním zdravotnických stánků a s únikovými cestami z areálu (v případě nouze).

Počasí během akcí je vždy prvek proměnlivý, proto se nezapomeňte připravit na jeho „mokrou variantu“. V létě velmi často dochází k silným bouřkám, které mohou celkový chod akcí nejen znepríjemnit, ale dokonce ohrozit. Většina staveb v areálu bývá totiž konstruována z lehkých a mobilních konstrukcí, jež mají určitý limit pro výdrž

BEZPEČNÉ BYDLENÍ z pohledu technického vybavení

leták ke stažení ZDARMA
na www.tzb-info.cz/bezpecnost

Na co nezapomenout, abyste spali klidněji?

- ☑ Podívejte se na místa v domě, které je potřeba chránit.
- ☑ Představujeme řešení, která jsou efektivní z pohledu bezpečnosti a zaslouží si pozornost.
- ☑ Instalaci bezpečnostních opatření můžete zvýšit bezpečnost vašeho domu i jeho okolí.
- ☑ Prozíravou renovací domu snížíte nejen výdaje za energie, ale můžete předejít také škodám na majetku.
- ☑ Promyšlenou jednorázovou investicí při renovaci přispějete ke snížení nákladů na opravu a údržbu domu.

Inspirujte se cennými informacemi
v našich příručkách na portálech

tzbinfo a

ESTAV.cz

povětrnostních podmínek tak mohou organizátoři nechat ohrožené sekce uzavřít a prostor zajistit bezpečnostní službou. Přestože se vám může zdát nelogické, že vás v případě bouřky a deště bezpečnostní služba nutí opustit zastřešený prostor, mějte na paměti, že tak činí právě pro vaše bezpečí. Stejně tak není v případě bouřky dovoleno návštěvníkům zůstat na kovových konstrukcích tribun, které mohou přitahovat blesky.

V dnešní době pořadatelé akcí často využívají sociálních sítí, popřípadě vlastních aplikací, aby návštěvníky o mimořádných situacích informovali, proto je vhodné stáhnout si takovou aplikaci do svého smartphonu a ponechat aktivní zobrazování notifikací.

Pevně věřím, že vám těchto pár řád pomůže lépe se na vámi vybraný festival připravit a ještě více si na něm vychutnat příjemné letní zážitky. Přeji Vám krásné open air léto.

Bc. Roman Zabavský
ředitel divize bezpečnost
ČECHYMEN a.s.

narázů větru, nicméně přesto, že se v případě bouřky zdají vhodnou alternativou pro úkryt, nemusí to být vždy ideální řešení. Úskalí spojené s nestabilitou mobilních staveb zažili na vlastní kůži například návštěvníci slovenského festivalu Pohoda v Trenčíně, kde v roce 2009 náhlý poryv větru zbořil stan nad jednou ze scén a pod spádlou konstrukcí zahynul mladík z Piešťan a další necelá padesátka lidí skončila v nemocnici. Pořadatelům samozřejmě není bezpečí návštěvníků lhostejné, a proto má každá akce přidělenou osobu, která se stará o sledování meteorologické situace a má informace i o konstrukci a slabínách jednotlivých mobilních staveb. V případě bližícího se zhoršení

ČAS FESTÁKŮ

Tak konečně startuje léto, prázdniny, krásný čas nicnedělání. Hlavou se nám honí myšlenky, jak si tuto dobu nejlépe užít. Mládež jednoznačně preferuje partu prima kamarádů, hudbu, která si podmaňuje duši i tělo, a sklenici či spíše kelímek dobrého moku v ruce jedné, v druhé pak cigárko či něco podobného. Léto je totiž především časem mladosti, vyjímajíc z toho ani generace dříve narozených, a již neodmyslitelně k němu patří nejrůznější hudební produkce a „festáky“.

Ovšem tento čas v sobě skrývá i potenciální nebezpečí spočívající v náporu na mezilidské interakce. Jinak se totiž chová člověk jako samostatný jedinec v práci, doma, při studiu, zkrátka v zaběhlém režimu, a zcela jinak se pak chová jako součást lidské masy, která se seje náhodně na zmíněných hudebních festivalech či jiných masových produkcích.

Zkrátka člověk se v takových chvílích stává součástí davů, které mají svá specifika, ve finále mnohdy destruktivního rázu. Nejde jen, v případě festivalů, o davy hudební, známe ještě třeba davy sportovní, volební, rabující, získávací, ideové poblažené atd. Problematickou davů, nejčastěji označovanou jako „davová psychóza“ či davové šílenství, se zabývá velmi bohatě a složitě odvětví psychologie – psychologie davů.

Za příklad skutečně šíleného dopadu jednání rozjetého davu může sloužit akce v přepěňené budapeštské diskotéce v roce 2011, kdy její účastníci zasáhla jako lavina se šířící zpráva, že došlo ke rvačce na této diskotéce, při níž byli někteří pobodáni. Mezi mladými lidmi vznikla panika, dav se snažil dostat co nejrychleji pryč a ve vzniklé vřavě bylo deset lidí těžce zraněno, a tři dívky dav dokonce ušlapal. Přibližně ve stejné době se v ještě větší tragédii proměnila tradiční technoparty Loveparade u německého Duisburgu. Organizátoři akcí nezvládli, na místo konání vedl jen jeden úzký, ohraničený tunel, v němž se lidé mačkali, a výsledkem bylo devatenáct uslapaných osob a více než 300 zraněných.

Účelem tohoto článku však není čtenáře strašit! Uvádím zde jen ty nejpodstatnější informace z problematiky psychologie davu, abych poukázala na možné

negativní dopady masového jednání na člověka.

Prokázaným faktem je, že uvnitř davu se lidé opravdu mění, jsou méně odpovědní za chování své i ostatních i za eventuální destruktivní řádění davu. Nejnapadnější pro davové jednání je skutečnost, že se lidé v davu cítí anonymně, a tudíž nepostizitelně, čímž jako by ztráceli svou individuální duši, a naopak získávali duši kolektivní, davovou. Všichni myslí a vnímají naprosto jinak, než by cítil, myslel a konal kdokoli z nich, kdyby byl sám za sebe. Do popředí se derou nevědomé prvky osobnosti, bez ohledu na inteligenci, pohled, věk či zájmy člověka. Tomuto psychologickému jevu se odborně říká zákon duševní jednoty davu.

Lidé v davu mají pocit nepřekonatelné síly, moci, jsou fascinováni tím, že zcela neznámí lidé se chovají a cítí naprosto stejně jako oni. Psychologie davu v této souvislosti hovoří o fenoménu citové a činnostní náказы či nápodoby. Kdyby lidé v davu od sebe přejímali pouze emoce (jeden pláče – všichni pláčou), nebyl by dav mnohdy tak nebezpečný. Problémem však je zmíněná, činnostní nákaza¹, kdy lidé vzájemně přebírají akcí. Jeden vykřikne „Fuj, bijte je!“, a lidé tento pokyn okamžitě spontánně plní. Zkrátka psychika lidí uvnitř davu se podobá psychice v hypnotickém stavu.

Dav dokáže lidskou psychiku ovládnout nezvládnutelnou sugestivní mocí, které se lze jen stěží ubránit. Člověk nevidí, neslyší a chová se někdy jako ničící monstrum. Je-li pak z davu vytvrzen, tzv. vystřízlí, diví se, čeho všeho byl schopen. Často pak lituje a omlouvá se za své jednání a jako omluvný argument uvádí právě davovou atmosféru. Přitom by však měl každý vědět, že žádný civilizovaný

právní systém nehodnotí negativní jednání jedince pod vlivem davu jako polehčující okolnost.

Masové psychické jevy jsou skupinovým chováním, které vzniká spontánně, bez předem plánovaného vývoje. Takové projevy jsou nejen neorganizované, ale také zcela nepředvídatelné a závislé na stimulaci lidí. Například během koncertů oblíbených hudebníků, skupin či dalších masových produkcí jsme svědky na jedné straně projevů přízně a ocenění, nebo naopak nechuti a neporozumění. Tyto reakce jsou závislé na tom, jak jsou lidé stimulováni zážitkem, konkrétní realitou. Buď začnou tleskat, nebo házet shnilá rajčata. Dav může zapříčinit zločiny, ale může také přispět k hrdinským činům. Pro toto konstatování existuje řada příkladů, např. po dvě tisíciletí trvající pogromy na Židy nebo hrdinské činy obyvatelstva při obraně měst v době válek.

Psychologie davu podrobně rozebírá různé typy davů, analyzuje role jedinců při masových akcích, věnuje se osobnostním profilům davových vůdců i otázkám zvládnutí destruktivní masy lidí.

Závěrem Vás prosím, milí čtenáři, neberte výše uvedené pojednání jako hlubokou vědeckou sondu do problematiky davu. S ohledem na čas léta a prázdnin jsem Vás pouze chtěla vybidnout, abyste měli po ruce vždy dostatek rozumu a klidné vůle nenechat se jakýmkoli uskupením lidí zmанипуlovat. Nedopustíte, aby se Vaše přemýšlení změnila pod tlakem davu v hrůzný zážitek.

Mgr. Zoja Kalivodová, CSc.
psycholožka

TERORISMUS V ŘEČI ČÍSEL

V dnešním mediálním prostředí je prakticky nemožné uniknout terorismu. Terorismus není nikterak novým jevem a činy naplňující některé jeho znaky by bylo možno najít už hluboko v minulosti. Jeho podoba tak, jak ji vnímáme dnes, je ale fenoménem 20. a 21. století.

Terorismus je velmi často zkoumán politologicky, historicky, psychologicky nebo i naprosto laicky, prakticky kdekoli a kýmkoli. Velmi často však těmto analýzám chybí data a fakta. Co tedy o terorismu říká statistika? Mohou nám data a čísla sdělit něco důležitého?

Nejrozsáhlejším otevřeným datovým zdrojem o teroristických činech je jednoznačně Global terrorism database – volně přístupná databáze provozovaná Marylandskou univerzitou. Obsahuje přehled teroristických činů za období 1970–2016. Pro výběr dat v databázi je možno aplikovat celou řadu filtrů. Na všechny uvedené teroristické činy v tomto článku, jsou jako filtry aplikována následující tři kritéria:

1. **Násilný čin byl proveden se záměrem dosažení politických, ekonomických, náboženských nebo sociálních cílů.**
2. **Násilný čin je průkazně spojen s činností vedoucí k úmyslnému manipulování, zastrašování nebo předání jiné zprávy široké veřejnosti nebo lidem, kteří nejsou přímou obětí činu.**
3. **Násilný čin byl v rozporu s mezinárodním humanitárním právem.**

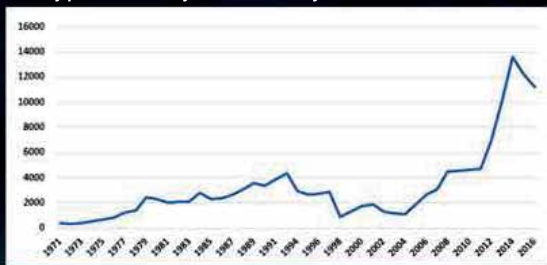
Je patrné, že tato kritéria jsou poměrně široce vydefinována a zahrnují většinu známých definic terorismu napříč politickým spektrem. Takové vymezení terorismu je pak dle mého názoru pro souhrnnou globální analýzu nejvhodnější. Budeme-li se chtít zaměřit na konkrétní rozbor ve vybraném prostředí, je vhodné aplikovat filtr, který odpovídá právnímu a kulturnímu prostředí dané země.

Z výše uvedených důvodů je v některých zemích zaznamenán větší počet teroristických činů. Kupříkladu lze tuto

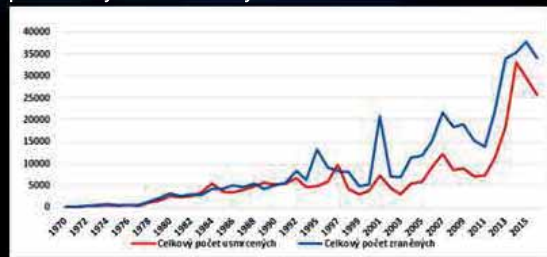
situaci dobře demonstrovat na České republice. Ta ve vybraném datasetu eviduje celkem 22 teroristických činů. Je to způsobeno zejména tím, že pro valnou většinu činů by v českém prostředí byla použita jiná právní kvalifikace. Jednalo by se například o kriminální činy nebo zločiny s rasovým podtextem, které jsou souhrnně označovány jako zločiny z nenávisti (angl. hate crimes). Dále dataset obsahuje i činy nedokonané nebo činy, které si nevyžádaly žádné oběti. K předkládaným datům je tedy nutno přistupovat s vědomím těchto skutečností. Podíváme-li se na souhrnná data, zjistíme, že v průběhu času se četnost teroristických činů velmi proměňovala. Jedno-

značným trendem posledních let je ale výrazný nárůst počtu teroristických činů, který kulminoval v roce 2014, kdy byl zaznamenán největší počet útoků, celkem 13 638. Od roku 2014 dochází opět k postupnému poklesu. Na této křivce lze dobře demonstrovat postupnou ideovou proměnu teroristických organizací. Pro počátek sledovaného období, kdy docházelo i k prvnímu nárůstu počtu útoků, jsou velmi charakteristické **pronacionalistické a separatistické** formy terorismu. Jako příklad lze uvést organizace, jako jsou Irská republikánská armáda, známá pod zkratkou IRA, nebo Euskadi Ta Askatasuna, známá jako ETA. Obě tyto organizace si kladly za hlavní cíl své

celkový počet teroristických útoků mezi lety 1970–2016

celkový počet usmrcených a zraněných při teroristických útocích mezi léty 1970–2016

činnosti získání vlastní územní autonomie.

Další formou terorismu v této době je tzv. **revoluční** terorismus, který je úzce spojený s paradigmatem studené války. Jako příklad organizací zaštiťujících se touto ideologií lze uvést Frakce Rudé armády, známější pod zkratkou RAF, nebo některé další organizace působící v Latinské Americe.

Následně je pak na křivce grafu patrný pokles, který střídá strmý nárůst. Za tento nárůst je zodpovědná nová forma terorismu, tolik aktuální pro dnešní dobu, tedy tzv. **islamistický** terorismus. Ten bezpochyby naprosto změnil vnímání terorismu jako takového. Organizace jako Al-Káida nebo aktuálně významnější Daesh jsou veřejnosti velmi dobře známé. Hlavním důvodem je vysoká míra publicity prakticky jakékoli činnosti těchto organizací.

Druhá křivka znázorňující počty usmrcených a zraněných v důsledku terorismu více méně koresponduje s celkovými počty útoků. I zde je nejtragičtější rok 2014, kdy bylo v rámci teroristických činů zraněno 35 449 lidí a usmrceno 33 144 lidí. Ve většině let převyšoval počet zraněných počty usmrcených, výjimkou je rok 1997.

I v tomto případě lze data osvětlit krátkým historickým diskurzem. Pro prvopočátky terorismu byly charakteristické atentáty na jednotlivce, i proto

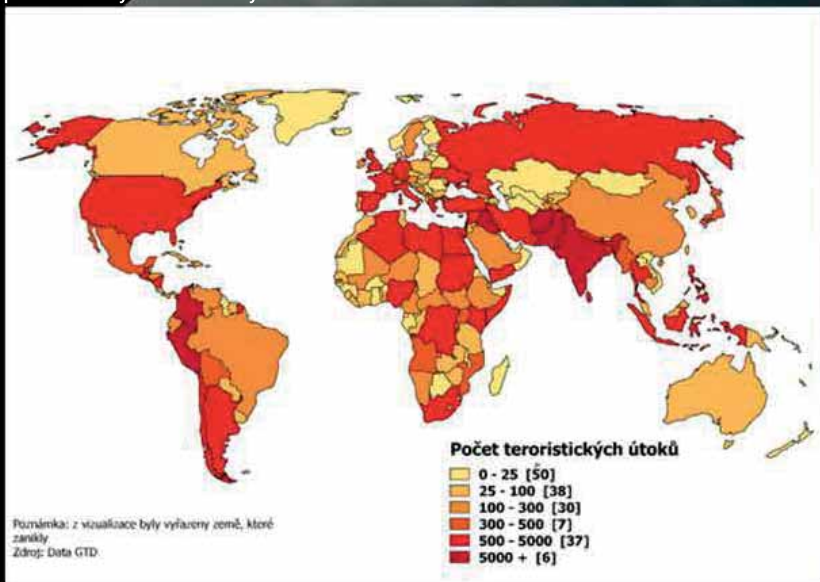
je růst počtu obětí velmi pozvolný. V případě výše zmíněného separatistického terorismu to pak byly útoky převážně střelnými zbraněmi a výbušninami. Zde už se velmi často stávali terčem i civilisté, ale ve většině případů nebyli primárním cílem útoků. V poslední řadě pak islamistický terorismus, kde je modus operandi úplně jednoznačný, tedy co největší počet obětí a aby byl útok co nejspektakulárnější. Novým faktorem jsou pak dále sebevražedné útoky, které jsou navíc ideology účelově spojovány s kultem mučednictví. Proměnám forem a metod terorismu v průběhu času se podrobně věnuje Jan Eichler v knize Terorismus a války v době globalizace.

Rozlišíme-li celkový počet útoků dle států, popřípadě oblastí, zjistíme, že nejčastějším cílem útoků je jednoznačně Střední východ a severní Afrika. V těchto oblastech se udalo celkem 39 496 útoků, které si vyžádaly 102 121 obětí, což je přibližně třetina obětí terorismu celkem. V případě západní a východní Evropy je to pak celkem 18 811 útoků, které si vyžádaly 11 288 obětí, což představuje přibližně 4 % všech obětí terorismu na celém světě. Nejvíce útoků se udalo v Iráku – celkem 20 055 a vyžádaly si 62 017 obětí. Nejvíce teroristickým útokům v Evropě muselo čelit Spojené království, které postihlo celkem 4 157 těchto činů. Zaměříme-li se na města, pak nejčastěj-

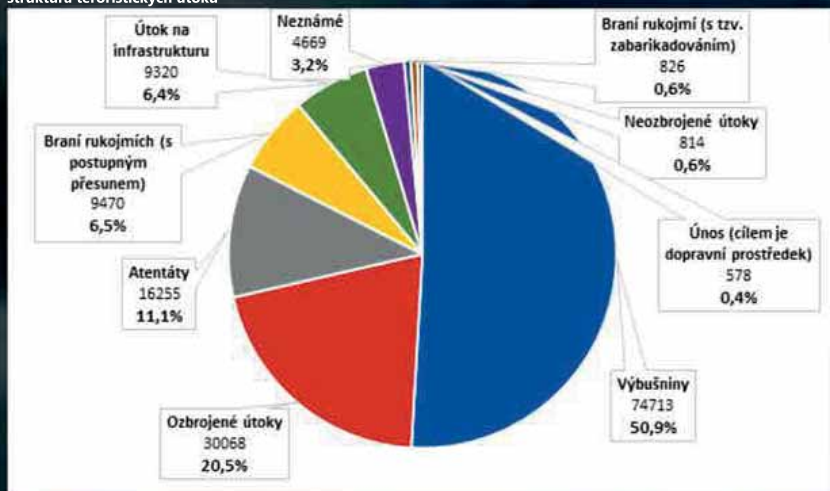
ším dějištěm útoků byl Bagdád, kde se udalo celkem 6 988 útoků a zemřelo při nich 20 292 lidí. K teroristickým útokům s největším počtem usmrcených patří nepochybně světově známá série útoků z 11. září 2001 v New Yorku. Tento akt změnil vnímání terorismu jako takového. Hrozba terorismu, která byla označována jako lokální, maximálně mezinárodní, získala rozměr globální.

Dále lze útoky členit **dle formy provedení**. K dříve většině útoků byly využity výbušniny – jedná se o celkem 74 713 případů. Následkem použití výbušnin bylo usmrceno celkem 123 849 lidí. Druhým nejčastějším způsobem jsou ozbrojené útoky, kterých se udalo celkem 30 068 a vyžádaly si 104 968 životů. Na těchto příkladech lze kromě až zarážejících čísel výstižně demonstrovat další faktor – úspěšnost teroristických činů je velmi závislá na způsobu a možnosti provedení. Ačkoli jsou bombové útoky ve výsledku potenciálně ničivější a smrtelnější, jejich příprava je znatelně náročnější, a je tedy možné ji snáz odhalit a překazít. U ozbrojených útoků je to mnohem těžší, zejména v aktuálních případech, kdy je jako zbraň použito běžných dopravních prostředků. Tyto činy navíc velmi často páchají jednotlivci bez vazby na organizovanou skupinu, tzv. osamělí vlci. Odhalení takového útoku je v některých případech takřka nemožné.

počet teroristických útoků mezi lety 1970–2016

struktura teroristických útoků

Jako poslední formu nahlížení na citovaná data nabízím útoky z pohledu cílů, na které teroristé útočí. Nejčastějším cílem takových útoků bývá jednoznačně civilní sektor, potažmo civilisté. Velmi často jsou tyto cíle nazývány jako tzv. **měkké cíle** (angl. soft targets). Celkem si 38 663 útoků na tyto cíle vyžádalo 126 328 obětí. Velmi častým terčem jsou však taky policejní složky, vládní instituce a další.

Když si všechna data za takřka 46 let shrneme, zjistíme, že v článku je zmíněno celkem 146 713 teroristických činů. Když si v tomto konkrétním shrnutí zvolíme přísnější filtr, kdy budeme brát v potaz jen útoky, při kterých byl někdo

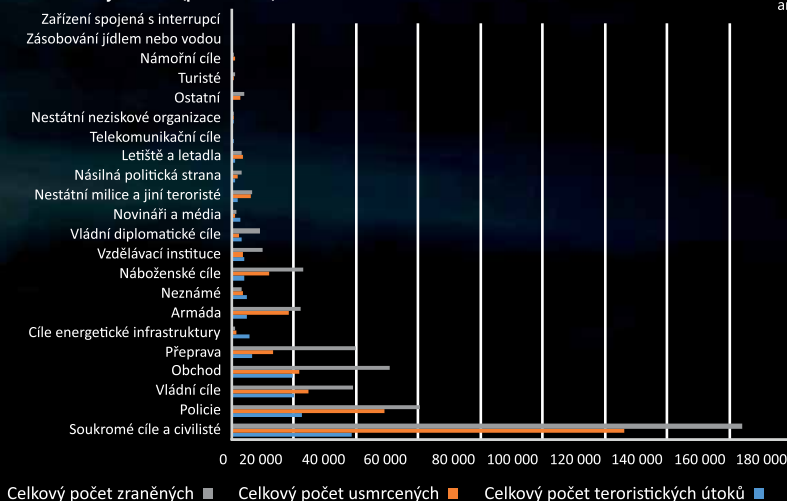
zabit nebo zraněn, dostaneme se na celkový počet 91 526 útoků, které si vyžádaly 297 298 obětí a 447 295 zraněných.

Ačkoli na terorismus pochopitelně nelze nahlížet jen skrze souhrnnou statistiku, bezpochyby může i tento přístup přinést přínosné informace. Zejména pro přípravu a plánování v rámci prevence a eliminace terorismu. Předkládaná data bezpochyby potvrdila, že je terorismus vážnou bezpečnostní hrozbou. Jen počet celkem usmrčených a evidovaných GTD převyšuje počet obyvatel Ostravy. Hrozbě terorismu je tedy nutné a žádoucí se věnovat,

ale je důležité brát v potaz i další faktory. Tím hlavním je úměrnost přijímaných opatření.

Do závěru svého článku si vypůjčím slova známého amerického politologa Samuela P. Huntingtona z knihy „Kam kráčíš, Ameriko?“, která nás mohou i v Evropě vést k vážnému zamyšlení: „Obhájci lidských práv po celém světě se obávají toho, že spolu s legitimními a legálními pátracími akcemi dojde k výraznému omezení záruk svobody určitých skupin obyvatelstva. Za mohutné celosvětové policejní akce byla omezena občanská práva, týkající se ochrany dat a volného pohybu.“

cíle teroristických útoků (počet útoků)

Ing. Martin Smetana
analytik

ANALÝZA BEZPEČNOSTI

SPOLEČNOSTI LETIŠTĚ VÁCLAVA HAVLA V PRAZE, A.S.

Terorismus se stává od začátku 20. století stále větší hrozbou pro společnost. Od prvotních projevů v 90. letech 20. století, kdy byl vnímán jako bezpečnostní výzva nebo přinejhorším jako riziko, se vyvinul až po jedno z největších nebezpečí pro civilizovaný svět. Bezpečnost, jedna z nejdůležitějších lidských priorit, je vážně ohrožena. Strach z terorismu se však původně týkal především propojení terorismu a zbraní hromadného ničení. Využití konvenčních a snadno dostupných metod nebyla dříve věnována taková pozornost. Letadlo využitě jako zbraň nebylo častou metodou teroristických činů. Nejčastěji šlo o únos letadla s následným držením rukojmích.

Významným milníkem pro leteckou bezpečnost byla 80. léta 20. století. Útoky na letiště byly do té doby spíše minoritním způsobem ohrožení. Na sklonku předchozího století však došlo k nárůstu napadení vzdušných přístavů. Příkladem může být napadení letiště v Římě a ve Vídni v roce 1985. Promyšlenějším byl ovšem útok z roku 2011 na letiště Domodedovo v Moskvě a významným se stal i útok z roku 2016 na letiště v Bruselu. Teroristé však své útoky ne vždy plánují. Dokazuje to například incident označovaný jako teroristický útok na letiště Orly v Paříži z roku 2017. Na všech výše jmenovaných letištích byl použit způsob, který kombinoval střelné zbraně s výbušninami ve veřejných prostorách letiště, kam mají lidé přístup bez kontroly. Zatím nejúčinnějším způsobem ochrany je zde monitoring bezpečnostními kamerami.

Útoky z 11. září 2001 světu dokázaly, že terorismus není jen latentní hrozba a že jeho propojení s leteckou dopravou může mít fatální následky. Vysoký počet obětí a téměř živý přenos průběhu šokoval celý svět a měl za následek změnu v přístupu k letecké bezpečnosti srovnatelnou s důsledky palestinského terorismu v 60. letech 20. století.

Dle Auditů národní bezpečnosti, zpracovávaného ministerstvem vnitra, je Letiště Václava Havla v Praze, a.s., začleněno mezi takzvané hard targets (dobře zabezpečené cíle). Musíme však mít na zřeteli, že ve veřejném prostoru

letiště nebo před letištěm je zabezpečení pouze na úrovni soft targets (měkčké cíle), přičemž útok na měkké cíle je dle auditu stále běžnější metodou útoku teroristických skupin i osamělých fanatiků.

Podklady ke zpracování předloženého průzkumného šetření vycházely zejména z hypotézy, že zvýšení bezpečnostních opatření na palubě letadla a preventivních opatření na letišti zabraňujících únosu letadel (například přísnější prověřování cestujících) může vést k eskalaci útoků v pozemních prostorech letiště. Cílem práce bylo provést analýzu rizik pro nejpravděpodobnější hrozbu v prostoru letiště.

Sekundárním cílem práce pak bylo zjistit vnímání bezpečnostní situace cestujícími a komparace výsledků s pracovníky letiště. K získání výsledků byla použita primární analýza rizik za pomoci softwarového nástroje RISKAN a metody KARS. Sekundární metodou získání dat bylo nestandardizované dotazníkové šetření u 179 respondentů.

Jako první byla zvolena metoda dedukce, poté následovala analýza rizik v softwarovém nástroji RISKAN a metoda SWOT analýzy. Na základě analýzy rizik v softwarovém nástroji RISKAN a dat získaných metodou analýzy vybraných případů narušení bezpečnosti na mezinárodních letištích ve 21. století byl vytvořen nejpravděpodobnější scénář teroristického činu na Letišti Václava Havla Praha, a.s. Následně byl vybraný scénář podrobněji zkoumán SWOT analýzou.

Vybraná aktiva, která je zapotřebí chránit, lze rozdělit do několika skupin. Přednostně je potřeba chránit životy a zdraví obyvatelstva, poté životní prostředí a v neposlední řadě majetek, případně vybavení zasahujících složek. Vybrané hrozby byly rozděleny na dvě skupiny. První skupina hrozeb představuje následky případného teroristického útoku a druhá vystihuje možné doprovodné jevy.

Jako nejzranitelnější cíle byly vyhodnoceny:

- děti a školní mládež
- těhotné ženy

Dalšími vysoce ohroženými cíli jsou na Letišti Václava Havla Praha, a.s.:

- lidé v produktivním věku
- zdravotně postižení, imobilní občané a senioři
- zaměstnanci letiště
- zaměstnanci subjektů působících na letišti:
- příslušníci HZS
- příslušníci LZSZ
- příslušníci Policie ČR

Ke středně ohroženým skupinám na Letišti Václava Havla Praha, a.s., patří:

- příslušníci HZS odjinud
- příslušníci ZZS
- stavby a budovy v areálu nebo v prostorách letiště
- tranzitní prostory Výběr nejpravdě-

Silné stránky	Slabé stránky
• dokumentace nad rámec nařízení • nadstandardní využití přístrojů a techniky • pravidelné analýzy rizik • zavádění odpovídajících bezpečnostních prvků • monitorování hrozby LIS	• slabá informovanost pasažérů ohledně chování v případě nebezpečí • kapacitní přetížení • asymetrie zabezpečení veřejného a neveřejného sektoru
Příležitosti	Hrozby
• dlouhodobé hodnocení ČR jako bezpečné země • letiště standardně řazené mezi hard targets • poloha Letiště Václava Havla	• pověst ČR jako tranzitní země • dlouhodobé podceňování hrozeb • vývoj mezinárodní scény • zacílení terorismu na ČR v důsledku zahraniční politiky

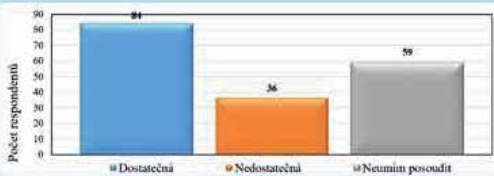
OSTNÍCH OPATŘENÍ

, NA VYBRANÉ BEZPEČNOSTNÍ HROZBY SOUČASNOSTI

podobnějšího scénáře teroristického útoku byl proveden již zmíněnou analýzou vybraných případů napadení mezinárodních letišť ve světě a dále pak analýzou rizik v softwarovém nástroji RISKAN (viz. příslušná tabulka).

Výsledky nestandardizovaného anonymního dotazníkového šetření.

Hypotéza 1, že více než 50 % respondentů vnímá bezpečnostní opatření na Letišti Václava Havla jako dostatečná, se nepotvrdila (viz. následující graf).

Hypotéza 2, že dle mínění více než 50 % respondentů hrozí spíše útok ve veřejném prostoru Letiště Václava Havla než únos letadla, se potvrdila (viz. následující graf).

Na otázku týkající se povinnosti upozornit na nebezpečí a podivné chování odpovědělo 126 (70,4 %) respondentů, že na nebezpečí a podivné chování je nutno upozornit, 32 (17,9 %) respondentů odpovědělo, že je nutno upozornit pouze na nebezpečí, a 21 (11,7 %) respondentů odpovědělo, že není povinností na nebezpečí či podivné chování upozornit – tato povinnost se podle nich vztahuje pouze na pracovníky vykonávající pracovní činnost na Letišti Václava Havla Praha, a.s. Na cestující se povinnost upozornit na nebezpečí nebo podivné chování ze zákona nevztahuje, nicméně interními předpisy Letiště Václava Havla Praha, a.s., je doporučena.

Dotazník obsahoval otázky zaměřené na vnímání bezpečnostní hrozby cestujícími letiště a pracovníky, kteří na Letišti Václava Havla Praha, a.s., vykonávají svoji pracovní činnost, ať už se jedná o přímé zaměstnance letiště, nebo jiné pracovníky. Celkem bylo validně vyplněno 179 dotazníků, z toho 43 pracovníky letiště.

Jsou, dle Vašeho názoru, bezpečnostní opatření dostatečná?

Která nabídnutá mimořádná událost hrozí, dle Vašeho názoru, na letišti nejvíce? (bylo možno označit více odpovědí).

Závěr

Z výsledků výzkumného šetření vyplynulo, že největší pravděpodobností teroristického útoku je veřejný prostor, především pro svoji podobnost s měkkými cíli. Tento fakt má vliv na široký soubor prvků. Především jsou ohroženy životy, zdraví a životní prostředí. Finanční náročnost obnovy po provedení případného teroristického útoku by vysoce přesáhla náročnost zavedení řešení. Letiště Václava Havla v Praze, a.s., nicméně provádí kontinuální analýzu možných ohrožení a v reakci na zjištěné mezery zavádí opatření, která je minimalizují nebo eliminují. Plní nejen přísná nařízení ohledně bezpečnosti vy-

plývající z mezinárodních standardů, ale i pouze doporučená nastavení, která jsou v bezpečnostní letišti nadstandardem. Nevyhnutelným se do budoucna stává přijetí opatření, která jsou zavedena v Izraeli. Profilace cestujících, která není pro Letiště Václava Havla Praha, a.s., novinkou, bude postupně zdokonalována.

POUŽITÁ LITERATURA

1. EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – AVIS, 2006. ISBN 80-7278-326-2.
2. KOVERDYNSKÝ, Bohdan. *Letecká security: historie, organizace, standardy a postupy*. Cheb: Svět křídla, 2014. ISBN 978-80-8756-751-7.
3. ČESKO. Audit národní bezpečnosti Ministerstva vnitra. In: *Vlada.cz* [online]. Praha 2016 [cit. 2018-4-1]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Audit-narodni-bezpecnosti-20161201.pdf>.

**Bc. Antonín Hanzlík
PhDr. Mgr. Rebeka Ralbovská, Ph.D.**
Fakulta biomedicínské inženýrství
ČVUT v Praze

NEBEZPEČÍ VIRTUÁLNÍHO SVĚTA

SEXTING JAKO JEDNA Z FOREM KYBERŠIKANY MŮŽE POTKAT I VÁS!

Kyberkriminalita se nemusí týkat jen ukradených peněz z účtu, zcizeného obchodního tajemství či duševního vlastnictví..., ale může zasáhnout i velmi intimní část soukromí každého člověka.

Co je to vlastně sexting?

Slovo sexting představuje spojení slov sex a textování a znamená posílání textového, fotografického, audio a video obsahu se sexuálním podtextem prostřednictvím informačních a komunikačních technologií. Takový obsah, zasláný převážně v rámci milostného vztahu, může být zejména po ukončení takového vztahu zneužit k poškození druhé strany jeho zveřejněním nebo výhrůžkou jeho zveřejnění. Sexting, v němž figurují nezletilé a mladistvé osoby, může být z právního hlediska kvalifikován i jako trestný čin. Jedná se o velmi rizikové chování!

Mezi mladými, a možná by se dalo napsat i mezi dětmi, je sexting velice oblíbenou činností. Není totiž již výjimkou, že případ sextingu, který se dostane do šetření Policie ČR, se týká dětí ve věkovém rozmezí 11–13 let. Obsah jimi zasláných zpráv někdy dosahuje takové míry explicity, že i herecké obsazení filmů pro dospělé by se mohlo červenat. Herecké obsazení filmů se však drží pouze scénáře a je také srozuměno s tím, kam bude natočený materiál distribuován. Toto však nelze říci o materiálu vytvořeném mladými lidmi, kteří často pošlou svou „nahou fotografii“ přes internet neznámé osobě ještě v den, kdy se s ní seznámili.

Takto zasláný obsah (video, fotografie, text) se však bohužel může stát „časovanou bombou“ – data vypuštěná do světa internetu si začnou žít svůj vlastní život, kde už není možná kontrola nad tím, kdo je sdílel, kdo si je kam uložil anebo kdo, kdy a kde je opět předvede reálnému světu.

Zdroj: [http://www.internetembezpecne.cz/internetem-bezpecne/rizika-](http://www.internetembezpecne.cz/internetem-bezpecne/rizika-online-komunikace/sexting/)

[online-komunikace/sexting/](#)

„Případy kyberkriminality páchané osobami mladšími 18 let (a na osobách mladších 18 let) vykazují jisté odlišnosti od klasického nápadu v oblasti ‚kyber‘. Nejčastěji zastoupené trestné činy jsou zde z oblasti mravnosti. Osoby mladší 18 let si často neuvědomují (může být způsobeno neznalostí zákona), že při provozování sextingu nesmí pořizovat obrazové materiály a samozřejmě je ani šířit. Takto pořízené materiály jsou pak posuzovány jako držení, výroba nebo šíření dětské pornografie.

Dalším negativním jevem v internetovém prostředí jsou různé formy kyberšikany. Kyberšikana je o to nebezpečnější, že je jen obtížně postižitelná. Útočníci se přitom mohou dopustit přestupku nebo trestného činu. Nejčastějšími delikty jsou přestupky proti občanskému soužití a přestupky proti majetku. Stále častěji se však objevují v oblasti kyberšikany i trestné činy. Pro příklad uvádím:

Trestní zákoník

- * § 144 – účast na sebevraždě,
- * § 146 – ublížení na zdraví,
- * § 150 – neposkytnutí první pomoci,
- * § 158 – rvačka,
- * § 175 – vydírání,
- * § 353 – nebezpečné vyhrožování,
- * § 177 – útisk,
- * § 355 – hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob.“

Zdroj: Jakub Vinčálek – PČR

Sexting se však nemusí týkat jen dětí a mládeže, oběti se může stát i důvěřivý dospělý člověk, kterému nedojde, k čemu mohou být jeho intimní fotografie nebo videonahrávky zneužity a že existují organizované skupiny pachatelů, které se na zneužívání takových materiálů zaměřují s cílem dotyčného vydírat. Zneužívají i toho, že takové jednání se obětí v mnoha případech stydí oznámit na policii.

Příklad ze stránek www.e-bezpecni.cz:

„Představte si tuto situaci – osamělého, profesně úspěšného muže (právníka, lékaře, univerzitního profesora, byznysmena...) požádá v prostředí sociálních sítí o přátelství mladá atraktivní modelka, která – jak sama uvádí – je osamělá a náhodou narazila na jeho profil. Vyhlednutý muž neodolá nabídce, přidá si ženu mezi své přátele a začne s ní konverzovat...

Toto je začátek jednoho z řady velmi podobných příběhů, které končí vydíráním a vyhrožováním. Úvodem seznámí žena muže s tím, že je osamělá a že má za sebou nepovedený vztah. Poté začne s mužem konverzovat o společných zájmech a zálibách a postupně přejde k sexuálníм tématům. Začne třeba tím, že popíše, že si zrovna dala sprchu, že se nudí a že má různé „lechivé“ představy.

A nabídne muži, že by si mohli zavolat – ideálně prostřednictvím Skype nebo Facebooku, aby se mohli zároveň vidět. Videospojení je úspěšné, jenže... bohužel ženě nefunguje mikrofon, takže obraz je vidět, ale zvuk není slyšet. To nevedí, mohou si stále psát...

Pozorní čtenáři již jistě odhalili, že právě začalo docházet k tzv. webcam trollingu, tedy podvodu, jehož principem je manipulace webkamery, při které je uživatelé podsouvána místo skutečného záznamu z webkamery předtočená nahrávka.

Oběť se chytila, konverzace pokračuje dál...

Žena muži pochválí jeho vzhled a začne s ním chatovat, flirtovat a po čase mu nabídne, že se před webkamerou obnaží. Muž samozřejmě souhlasí, žena se před webkamerou svlékne, muž nechce zůstat pozadu a zeptá se, co by chtěla vidět ona. Samozřejmě chce vidět jeho pohlaví a muž se před kamerou zcela obnaží, případně předvede i další „věci“, o které jej žena požádá.

Následuje rychlý obrat – uživatelka pošle muži odkaz na video, které jej zachycuje např. při obnažování či masturbaci, přičemž je doplněno o velmi nevhodný a nepravdivý nadpis, např. Právnik Petr Novák masturbuje před šestiletou holčičkou. Video je umístěno třeba na YouTube, je však dočasně v soukromém módu, nelze jej tedy na YouTube běžně vyhledat.

A uživatelka může začít s vydíráním – je totiž za ní, zda video rozešle všem přátelům, které má vyhlednutá oběť napojeny na svůj profil. Pokud muž udělá, co po něm bude chtít, bude video smazáno. Pokud nevyhoví, uživatelka ho zničí – profesně i v osobním životě, navíc podle některých zákonů může dostat uživatele i do vězení. Úkol je jednoduchý – zaplatit 12 000 \$ (300 000 Kč) a video zmizí. Vše anonymní online platbou. V opačném případě nastanou velké problémy...

Podobný příklad lze samozřejmě najít i v opačném gardu – kdy může zprvu zdánlivě nevinná kyberkorespondence skončit naopak vydíráním ženy.

Jak se bránit?

Především je třeba zachovat chladnou hlavu a **v žádném případě vyděrač nic neplatit** – pokud to oběť udělá, je jisté, že své finance zpět už nedostane. Problém je navíc v tom, že neexistuje žádná garance, že inkriminované video skutečně zcela zmizí – v řadě případů pokračuje vydírání i po zaplacení. Rovněž doporučujeme **zkonzultovat postup se specialisty z Policie ČR, případně s poradci projektu E-Bezpečí**, kteří mohou poskytnout cenné rady ohledně zajištění a odstranění závadného obsahu a profilu pachatele, případně i poškozeného. **Pachateli na výhrůžky rozhodně nereagovat, nenechat se jím zastrašit** – zvláště bezprostředně po zveřejnění materiálu, kdy bude pachatel oběti

posílat seznamy osob s pohrůzkou, že na jejich adresy materiál rozešle, bude na oběť tlačit informacemi o lidech, kteří byli za sdílení intimních materiálů odsouzeni, bude mu posílat sugestivní fotografie osob v poutech obklopených policisty apod. To vše je klasickou součástí propracované manipulace, jejímž cílem je přinutit oběť k zaplacení požadované částky.

Zároveň doporučujeme alespoň **dočasně přerušit používání sociálních médií či sítí, na kterých k útoku došlo**, omezit čas, který v tomto prostředí oběť trávila, a nechat celou situaci zklidnit. Ve všech případech vydírání, které zaevidovala poradna projektu E-Bezpečí, ke zveřejnění intimních záznamů oběti nedošlo, přestože tím pachatel vyhrožoval.

Závěr

Je třeba upozornit především na důležitost prevence – internet je místo, na které sexting (dobrovolné sdílení intimních materiálů – fotografií, videí, erotický videochat) jednoduše nepatří. Intimní materiály zde totiž nejsou pod kontrolou a snadno uniknou mimo vymezený okruh osob.

Další zdroje informací:

<http://www.e-bezpecni.cz/>

<http://www.policie.cz/clanek/sayno-celoevropska-kampan-proti-interne-tovemu-sexualnimu-natlaku-a-vyd-irani-deti-rekni-ne.aspx>

<http://www.internetembezpecne.cz/internetembezpecne/rizika-online-komunikace/sexting/>

<http://www.policie.cz/clanek/jednotlive-druhy-kyberkriminality.aspx>

Mgr. Bc. Kateřina Poludová, DiS.
tajemnice KPKB ČR

ILEGÁLNÍ MIGRACE NA ÚZEMÍ EU

Migrace a zvláště pak ilegální je neustále propírané téma a proto je vhodné znát alespoň základní instituce na území EU, které se touto problematikou zabývají.

Evropská unie se neustále rozšiřuje o nové členské státy a s tím je samozřejmě spojen i počet migrujících osob. Díky tomu můžeme v Evropské unii pozorovat obrovskou národnostní různorodost, což způsobuje možné obavy o další možné demografické změny, které jsou spojené s čím dál větším zastoupením cizinců v zemích EU. Evropa nikdy nebyla natolik soudržným regionem, jako tomu je po založení Evropské unie, ať už z hlediska politického, sociálního, či náboženského.

Nyní však Evropa vykazuje rozpadem východního bloku a migrační krize vysokou různorodost a s tím spojenou příslušnost obyvatelstva do různých skupin. To je způsobeno častými silnými migračními proudy a velkou regionální variabilitou.

Mezinárodní migrace a její následky se samozřejmě projevují jak v zemích hostitelských (imigrace), tak v zemích vysílajících (emigrace). Tyto důsledky rozdělujeme na pozitivní a negativní s tím, že oba dopady se týkají obou zemí.

Dříve docházelo velice často k emigraci například z důvodů politických nebo sociálních (váleky, hlad). Ovšem v nynější době je v popředí převážně důvod ekonomický (pracovní příležitost). Samozřejmě lidé opouští své země i vlivem válečných konfliktů, avšak z cel-

kového počtu je nejvíce aktivních právě migrantů ekonomických.

Na druhou stranu je stále zvyšující se počet migrantů, kteří například nemají vzdělání, jedním z možných důvodů celkového úpadku vzdělanosti dané společnosti a možného odlivu mozků, neboť například do Německa či Švýcarska by rád každý, ale například do Rumunska či Slovinska se imigranti nehrnou.

Mezinárodní migrace se dotýká celého světa a i když se v popředí jedná o silné země Evropy x rozvojové státy severní Afriky a Asie, nemůžeme zcela jistě vědět, že se tento vývoj v budoucnu nezmění, neboť například v Číně by v případě pádu komunistického režimu existoval zcela jistě další obrovský migrační potenciál.

Tím by se tak vytvářely nové a znatelné migrační toky nejen uvnitř asijského kontinentu, ale také směrem do Evropy.

Velkým problémem ohledně dopadu na demografický vývoj EU je ten, že v roce 2015 žil nejvyšší počet cizinců v Německu (7,5 milionu), Španělsku (6), Velké Británii (5), Itálii (5) a ve Francii (4 milionu). Téměř 80 procent cizinců tedy žilo v těchto pěti členských zemích EU.

Problémy s ilegální migrací se týkají celého světa, neboť nejen Evropa se

potýká s neustálou vlnou ilegálních přistěhovalců, ale například i státy USA čelí obrovského náporu ilegálních přistěhovalců z Mexika, Kostariky, Salvadoru apod.

U ilegální migrace je velice těžké popísat přesná čísla, neboť právě ilegální migrace je migrací, která zůstává až do odhalení skrytá a velmi často se ani neodhalí. Momentální problém představuje obrovský nápor migrantů ze severní Afriky a Ukrajiny, který je v podstatě nemožný korigovat a ačkoli migrace jako taková může samozřejmě pro společnost znamenat přínos, tak neřízená či ilegální migrace ji naopak může zcela rozvrátit.

Existují však instituce, které problém ilegální migrace řeší a neustále se jím zabývají.

Frontex

Frontex je institucí, která byla založena v roce 2004 a sídlí ve Varšavě. Tato instituce je nezávislá, specializovaná a jejím cílem je koordinovat operace mezi členskými státy v oblasti bezpečnosti vnějších hranic. Frontex se také zabývá koordinací návratů ilegálních migrantů z členských států EU a má k dispozici solidní rozpočet, který se od založení této agentury postupně navyšuje.

V únoru 2010 bylo Evropskou komisi

navrženo několik změn a např. jednou ze změn bylo i zvýšení finanční podpory Frontexu a získání dalších možností pro provádění mnohem více nezávislých operací.

Frontex je diskutabilní institucí, neboť existuje několik pochybností o správném dodržování lidských práv. Za účelem zhodnocení a případného popsání porušování lidských práv byla zpracována Migreuropem studie, která během roku 2010 identifikovala několik příkladů.

Jedná se o tyto příklady:

- Porušování mezinárodního právně zaručeného práva žádat o azyl
- Porušování práv každého občana svobodně opustit svoji zemi
- Porušování zákazu nelidského a ponižujícího zacházení

Ověm tyto případy a příklady mohou být velmi často z části či zcela smyšlené, neboť jedinými svědky často bývají jen ony samotné oběti. V některých případech se dovolávají na svědectví neziskových či mezinárodních organizací. Tato studie byla zpracována právníčkou Marií Tcharles z Humanrightsleague s dalšími členy Migreurop.

Eurodac

Eurodac je systémem, který pomáhá zemím Evropské unie identifikovat všechny žadatele o azyl nebo osoby, které byly zadrženy v souvislosti s ilegálním překročením hranice unie.

Země Evropské unie stanovují jestli se žadatel o azyl či osoba s cizím státním občanstvím nachází na území Evropské unie protizákonně. Jedná se o příklady jako je žádost o azyl v jiné zemi než ve které se nachází či vstoupil na území Evropské unie ilegálně.

Eurodac je tvořen z ústřední jednotky v rámci komise vybavené počítačovou ústřední databází pro porovnávání otisků prstů, díky jejichž pomocí právě Eurodac zjistí, o jak důležité informace o žadateli či o osobách, které byly zadrženy v souvislosti s nezákonným překročením hranic.

Kromě otisků prstů jsou zde zahrnovány údaje jakými jsou - země původu, pohlaví osob, místo a datum podání žádosti o azyl či zadržení osoby, referenční číslo a datum předání ústřední jednotce. Tyto údaje jsou shromažďovány u všech identifikovaných osob starších 14ti let.

V případě žadatelů o azyl jsou tato data uchovávána po dobu 10ti let či dokud nezíská žadatel občanství jedné ze zemí Evropské unie. Tato data musí být poté z ústřední jednotky ihned smazána.

Údaje migrantů, kteří překročili hranici

ilegálně je byli zadrženi, jsou uchovávány po dobu dvou let. U migrantů, kteří jsou v zemích Evropské unie protiprávně je díky tomu možné porovnávat jejich otisky prstů s otisky z ústřední databáze a určovat zda-li již daná osoba nepodala žádost o azyl v jiné zemi Evropské unie či nepřekročila hranice ilegálně již dříve.

Země Evropské unie, které systému Eurodac posílají údaje o osobách, musí vždy zajistit, aby všechny tyto operace od zpracování až po výmaz údajů, probíhaly v souladu se zákonem. Komise dohlíží na řádné uplatňování nařízení ústřední jednotkou a přijímá též nezbytná opatření pro zajištění jejího chodu a bezpečnosti. O těchto přijatých opatřeních informuje Komise Evropský parlament a Radu.

Činnosti, které souvisejí se zpracováním osobních údajů v zemích Evropské unie, sledují vnitrostátní kontrolní orgány a činnost Komise je sledována Evropským investorem ochrany údajů. Kromě všech zemí Evropské unie, které uplatňují Dublinské nařízení, ho využívá i Norsko, Island a Švýcarsko.

Program AENEAS

Program AENEAS byl založen z důvodu napomáhání třetím zemím a zajišťování určité spolupráce v oblasti ochrany práv přistěhovalců, v boji proti nedovolenému přistěhovalcům, podpory využívání všech zákonných způsobů dovoleného přistěhovalcům, řízení přistěhovalců a v možném posilování ochrany uprchlíků.

Tento program kladě zvláštní důraz na země, které podepsaly dohodu o zpětném přebírání osob s Evropskou unií a se zeměmi z nichž proudí nebo přes ně prochází hlavní migrační toky směřující do Evropské unie.

Tyto instituce a programy se zařadily mezi přední řešitele migrace a neustále se snaží vytvářet lepší migrační podmínky za předpokladu nesnižování bezpečnosti a suverenity jednotlivých zemí Evropské unie či vysílajících zemích mimo Evropskou unií.

Evropská unie se tak díky těmto institucím snaží o zlepšování celkového postoje k migraci a o jejím větším informování. Případně pomáhá legálním migrantům v rychlejším adaptování a naopak právně testá migraci ilegální, která ohrožuje nejen dané státy, ale i bezpečnost jejich obyvatel či ekonomický rozvoj.

Dle výpočtů agentury Frontex se však jen v roce 2016 jednalo dohromady o 503 700 migrantů, kteří ilegálně překročili hranici nějakého státu

Evropské unie. Toto číslo znamená oproti loňskému roku, kdy byly největší nepokoje v severní Africe, sice velký pokles z důvodu, že čísla v roce 2015 hovořili o 1.8 milionu uprchlíků. Ovšem pokud pomíne rok 2015 tak jde stále o čísla, která mají vzrůstající tendenci.

Nejvíce migrantů v loňském roce přišlo do Itálie a Řecka, které obdobně hlásí zhruba 200 000 nových příchozích.

Agentura společně s tímto výzkumem poukazuje na to, že od roku 2013 kdy přicházelo do Evropy maximálně 40 000 migrantů z Afriky ročně, je tento počet minimálně trojnásobný a již po dobu 4let.

Frontex v této souvislosti také konstatuje, že nelegální migrace přes Libyi je téměř výhradně závislá na sítích pašeráků lidí. Toto je obrovským problémem, neboť se stále nedaří těmto pašerákům lidí v jejich tresné činnosti zabránit.

Zpráva rovněž informuje, že již čtvrtý rok po sobě tvoří největší podíl migrantů ilegálně přicházejících do Evropy osoby (17%), které o sobě tvrdí, že jsou syří občané.

Zpráva Frontexu v závěru konstatuje, že k zajištění bezpečnosti hranic a k zastavení kriminálních aktivit na vnějších evropských hranicích má zásadní význam spolupráce pohraničních stráží, policie a celních úředníků.

Cizinci v České republice

Počet cizinců narozených v České republice v posledních deseti letech poměrně narůstá. Nejvíce narozených cizinců na území České republiky pochází z Vietnamu, Ukrajiny a Slovenska. Je až zarážející, že s tímto stavem vláda nic nedělá a nechává volně proudit migranty z těchto koutů světa do naší republiky.

Celkový počet cizinců byl v České republice k datu 2015 jak uvádí český statistický úřad 458 662 zatímco v roce 2017 již bylo cizinců v ČR 524 000. Toto číslo tak činí cca 6% obyvatelska ČR a neustále se zvyšuje. Rozložení v regionech je velice nepoměrné, neboť například v hlavním městě Praze žije z tohoto celkového počtu 14% zatímco druhým protipólem je město Opava s 0,9%.

Nejčastější zastoupení mezi mají v České republice cizinci z Ukrajiny(28%), Vietnamu(19%), Slovenska(15%), Ruska(7%) a Polska(4%), které zde mají i nejčastější zastoupení v živě narozených dětech.

Mgr. et Mgr. Václav Poddaný, DiS.
učitel práva
a informačních technologií
Bezpečnostně právní akademie Praha

KRIMINALISTICKO-TAKTICKÉ

POUŽITÍ OPERATIVNĚ PÁTRACÍCH PROSTŘEDKŮ A PODPŮRNÝCH OPERATIVNĚ PÁTRACÍCH PROSTŘEDKŮ, JEJICH DOKUMENTACE A HODNOCENÍ

Při používání operativně pátracích prostředků v intencích trestního řádu a při používání podpůrných operativně pátracích prostředků v intencích policejního zákona, celního zákona aj. je nutno dodržovat určité kriminalisticko-taktické zásady. Přestože se jedná o dvě skupiny speciálních pátracích prostředků, je možno pro obě stanovit shodné základní kriminalisticko-taktické zásady jejich používání.

Mezi základní kriminalisticko-taktické zásady použití operativně pátracích prostředků a podpůrných operativně pátracích prostředků patří zejména:

- zákonnost

- přiměřenost a zdrženlivost

- cílevědomost

- efektivnost

- utajenost

- ostrážitost

- etika postupu

Zásada zákonitosti je základní zásadou použitelnosti operativně pátracích prostředků i podpůrných operativně pátracích prostředků. V kriminalistické a bezpečnostní praxi lze použít pouze ty operativně pátrací prostředky a podpůrné operativně pátrací prostředky, které jsou taxativně uvedeny v zákoně, konkrétně operativně pátrací prostředky v ustanovení §§ 158b až 158e trestní-

ho řádu a podpůrné operativně pátrací prostředky v ustanovení §§ 72–77 zákona č. 273/2008 sb., o Policii České republiky (aj., např. §§ 33b–33f zákona č. 13/1993 Sb., tj. celního zákona), a jejich výčet nelze v žádném případě rozšiřovat.

Zásada zákonitosti se projevuje v průběhu celého procesu využívání operativně pátracích prostředků, neboť toto využívání vychází z toho, že policejní orgán provádí činnost zákonem mu výslovně povolenou a v případech, kdy existuje důvodné podezření ze spáchání úmyslného trestného činu. Tato činnost přichází v úvahu v podobě pouhého dokumentování jednání pachatelů úmyslných trestných činů, popř. dalších osob, pokud jejich jednání má zásadní význam pro posouzení věci. Policejní orgány činné při využívání operativně pátracích prostředků se nesmějí aktivně podílet na utváření skutkového děje tak, aby vytvářely či usměrňovaly do té doby neexistující vůli, to znamená úmysl pachatelů trestný čin spáchat. Taková účast státu na vývoji skutkového děje nesmí aktivně ovlivňovat volní složku jejich jednání tak, aby úmysl spáchat trestný čin u nich teprve vyvolala. Oprávněný policista se proto v daném konkrétním případě nesmí chovat způsobem, že by ostatní osoby ke spáchání trestné činnosti naváděl či posiloval jejich vůli trestný čin spáchat. Nesmí jim ani jakoukoli formou, byť pouze formou psychické pomoci, bránit upustit od samotného spáchání trestné činnosti, pokud se takto sami rozhodli. Státní orgány při takových úkonech nesmějí nijak ovlivňovat ani právní kvalifikaci jednání odhalovaných pachatelů. Takovou činností však není zákonem dovolená činnost policie spočívající v utváření podmínek pro realizaci (dokončení či dokonání) již páchané trestné činnosti.

Zásada přiměřenosti a zdrženlivosti použití operativně pátracích prostředků spočívá zejména v tom, že jejich použití v intencích trestního řádu nesmí sledovat jiný zájem než zjištění skutečnosti důležitých výhradně pro trestní řízení a že tyto prostředky je možno použít pouze tehdy, nelze-li sledovaného účelu dosáhnout jinak nebo bylo-li by jinak jeho dosažení podstatně sníženo. Vyjádřením zásady zdrženlivosti je současně i zákonný požadavek uvedený v ustanovení § 158 odst. 2 trestního

ZÁSADY

řádu, poslední věta, kde se uvádí, že v souvislosti s používáním operativně pátracích prostředků lze práva a svobody osob omezit jen v míře nezbytné nutně. Tyto zásady platí obdobně i při používání podpůrných operativně pátracích prostředků.

Zásada cílevědomosti použití operativně pátracích prostředků a použití podpůrných operativně pátracích prostředků spočívá zejména v tom, že by měly být všechny tyto speciální prostředky vždy využity jednoznačně cíleně, a to tam, kde se důvodně předpokládá zjištění podstatných informací k možnému předcházení či zabránění připravované trestné činnosti či k odhalení již spáchané trestné činnosti, včetně jejich pachatelů.

Zásada efektivnosti použití operativně pátracích prostředků a podpůrných operativně pátracích prostředků vyjadřuje zejména požadavek zákona a současně i požadavek příslušného služebního orgánu (konkrétního policejního aj., např. celního útvaru), aby veškeré operativně pátrací prostředky i podpůrné operativně pátrací prostředky byly využívány účelně a efektivně, aby jejich využitím bylo vždy dosaženo žádoucích výsledků za současného hospodárního využití.

Zásada utajenosti použití operativně pátracích prostředků a podpůrných operativně pátracích prostředků je základním předpokladem využití těchto specifických prostředků vůbec, neboť přestože uvedením operativně pátracích prostředků v trestním řádu a podpůrných operativně pátracích prostředků v zákoně o Policii České republiky, v celním zákoně, popř. v dalších zákonech našeho právního řádu došlo k jejich odtajnění, včetně jimi prováděných postupů a opatření obecně specifikovaných k jejich utajení, je nutno vždy utajovat jejich konkrétní použití v určitém prostředí, s jakým (určitým a přesně definovaným) cílem a hlavně proti komu (tj. proti kterým přesně identifikovaným osobám) je těchto specifických postupů použito. Pokud by tomu tak nebylo a došlo-li by k dekonspiraci použití těchto specifických kriminalistických prostředků a metod práce využívaných v boji se zločinem, jejich význam by pozbýl svého opodstatnění.

Zásada ostražitosti při používání operativně pátracích prostředků a podpůrných operativně pátracích prostředků souvisí velice úzce se zásadou utajenosti jejich použití, neboť v případě, že by došlo k dekonspiraci, mohly by být

ohroženy či zmařeny nejenom cíle, které jsou použitím operativně pátracích prostředků, popř. podpůrných operativně pátracích prostředků sledovány, ale mohly by být ohroženy i životy policistů, kteří těmito utajenými formami a metodami kriminalistické a policejní práce pracují.

Zásada etiky postupu při použití operativně pátracích prostředků a podpůrných operativně pátracích prostředků úzce souvisí s etikou veškeré policejní a kriminalistické práce vůbec a spočívá zde zejména v tom, aby použití operativně pátracích prostředků ani podpůrných operativně pátracích prostředků nemohlo být jakkoli a kýmkoli zneužito ani použito k jiným účelům, než je účinný boj s trestnou činností. Přesto se již vyskytly případy, kdy policista informace zjištěné v procesu použití operativně pátracích prostředků, včetně podpůrných operativně pátracích prostředků, zneužil nejen proti konkrétním osobám přímo s cílem je vydírat, ale i informace o tom, že konkrétní policista předal takové informace ke zveřejnění bulvárnímu tisku. Veškeré případy jakéhokoli zneužití konkrétních informací získaných pomocí těchto specifických kriminalistických operativně pátracích prostředků je třeba nejen odsoudit jako neetické, ale vždy je třeba je důsledně vyšetřit a kvalifikovat jako případy zneužití pravomoci úřední osoby ve smyslu ustanovení § 329 trestního zákoníku, popřípadě ve smyslu ustanovení § 175 trestního zákoníku (vydírání).

Pokud jde o dokumentaci použití operativně pátracích prostředků a podpůrných operativně pátracích prostředků, platí zde jednak obecná právní úprava uvedená v trestním řádu v souvislosti s dokazováním a jednak jsou zde určitá specifika daná tím druhem prostředku operativně pátrací činnosti a podpůrných prostředků operativně pátrací činnosti, který je v té které etapě jejich využití právě dokumentován.

Z obecných ustanovení trestního řádu týkajících se dokazování je zcela zjevně nejpodstatnější ustanovení § 89 odst. 2 trestního řádu, kde se uvádí, že „... **za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci...**“ – což dále specifikuje ustanovení § 158b odst. 3 trestního řádu (operativně pátrací prostředky a podmínky jejich použití): „... **zvukové, obrazové a jiné záznamy získané při použití operativně pátracích prostředků způsobem odpovídajícím ustanovením tohoto zákona** (rozumějí: trestního řádu) **lze použít jako důkaz.**“

V kriminalistické a policejní praxi je praktický dosah těchto ustanovení trestního řádu naprosto jasný, neboť

z nich zcela otevřeně vyplývá, že policejní orgán v přípravném řízení trestním může opatřovat důkazní prostředky s plnou procesní využitelností pro řízení před soudem. Z hlediska zásady volného hodnocení důkazů nelze záznamu např. o předstíraném převodu provedeném v souladu s ustanovením § 158c trestního řádu (předstíraný převod) přiznávat jakoukoli prioritu, ovšem vzhledem k významu a razanci takového důkazního prostředku se může jednat o důkazní prostředek, který bude tvořit základ všech důkazních zjištění v dané věci. Předstíraný převod ve smyslu ustanovení § 158c trestního řádu je úkon, jehož provedení probíhá v delším časovém období. Z toho pramení značný počet písemností, jež jsou vytvářeny v průběhu provádění konkrétního předstíraného převodu osobou služebně činnou v policejním orgánu, jakož i osobami, které tato osoba při provádění předstíraného převodu řídí. Jde zejména o písemnosti související bezprostředně se skutkovými zjištěními, ale i o písemnosti související s použitím konspiračních prostředků, zvláštních finančních prostředků či krycích dokladů, které neobsahují skutková zjištění.

Pokud jde o využití prostředku operativně pátrací činnosti ve formě sledování, došlo od nové právní úpravy k zásadnímu posunu – nyní lze možnost využití výsledků sledování zprocentovat tak, že výsledky lze použít ve formě důkazního prostředku. Vyžadující pracovník obdrží od orgánů provádějících sledování zprávu (či zprávy) o sledování, ve kterých jsou písemně uvedeny všechny podstatné skutečnosti sledováním získané, dále též obrazové nebo zvukové záznamy na mediálních nosičích, jakož i datové soubory (výpisy). Chceme-li tyto důkazní prostředky pořízené během sledování použít jako důkaz, je třeba k nim připojit protokol, který bude obsahovat mimo jiné i podstatné náležitosti uvedené v § 55 trestního řádu (obecná ustanovení o sepisování protokolů) a 55a trestního řádu (použití zvláštních prostředků při protokolaci). O tom hovoří i ustanovení § 158d trestního řádu (sledování osob a věcí), které uvádí, že „... **má-li být záznam pořízený při sledování použit jako důkaz, je třeba k němu připojit protokol s náležitostmi uvedenými v §§ 55 a 55a trestního řádu**“ (viz vpředu).

Dokumentace všech opatření souvisejících s prováděním prostředku operativně pátrací činnosti ve formě použití agenta vyplývá rovněž z ustanovení § 89 odst. 2 trestního řádu a z ustanovení § 158b odst. 3 trestního řádu. Praktický dosah těchto ustanovení trestního řádu je takový, že policejní orgán v přípravném řízení může již

opatření důkazní prostředky s plnou procesní využitelností pro řízení před soudem, což podle původní právní úpravy bylo zcela nemožné. Z hlediska zásady volného hodnocení důkazů nelze ani záznamu o výsledku použití agenta přiznávat jakoukoli prioritu, ovšem vzhledem k jeho razanci se může i zde jednat o důkazní prostředek, který bude tvořit podstatný základ všech následných důkazních zjištění. Použití agenta je rovněž úkon, jehož provádění neprobíhá jednorázově, ale probíhá vždy v delším časovém období. I zde je tedy postupně shromážděno vícero písemností, které byly vytvořeny v průběhu provádění použití agenty osobou osobně činnou v policejním orgánu, jakož i osobou samotného agenta, který je řídicím policejním orgánem řízení. Většinou zde jde o důležité písemnosti související zcela bezprostředně se skutkovými zjištěními. O výsledku použití agenta sepíše policejní orgán záznam, který předá státnímu zástupci z vrchního státního zastupitelství, který vykonává příslušný dozor, k posouzení podmínek pro použití agenta a také k posouzení zákonnosti činnosti konkrétního agenta. V rámci svých dozorových oprávnění může takový státní zástupce v souladu s ustanovením § 174 odst. 2 písm. B/ trestního řádu vyžadovat všechny spisy spojené s prováděním operativně pátracího prostředku „použití agenta“ a v řízení před soudem může tyto materiály požadovat soud, přičemž policejní orgán je povinen těmto subjektům vždy vyhovět.

Jestliže je zde situace, že agent prováděl v průběhu své činnosti mj. i sledování osob a věcí, při kterém byly pořízeny zvukové, obrazové nebo jiné záznamy, které mají být použity jako důkaz, připojí policejní orgán v souladu s ustanovením § 158d odst. 7 trestního řádu k záznamu o výsledku použití agenta i protokol s náležitostmi požadovanými v ustanoveních §§ 55 a 55a trestního řádu. Stejně postupuje i v případě, má-li být sledováním zasahováno do nedotknutelnosti obydlí, do listovního tajemství nebo má-li být zjišťován obsah písemností a záznamů uchovávaných v soukromí za použití technických prostředků. V takovém případě si však musí příslušný policejní orgán již předem opatřit povolení soudu ve smyslu ustanovení § 158d odst. 3 trestního řádu, neboť zde je uvedeno:

„... pokud má být sledováním zasahováno do nedotknutelnosti obydlí, do listovního tajemství nebo má-li být zjišťován obsah písemností a záznamů uchovávaných v soukromí za použití technických prostředků, lze je uskutečnit jen na základě předchozího povolení soudu. Při vstupu do obydlí nesmí být provedeny žádné

jiné úkony než takové, které směřují k umístění technických prostředků...“ Při použití agenta je velmi významné, že tento agent se mimo jiné podílí i na opatřování dalších důkazních prostředků tím, že řídicímu policejnímu orgánu oznamuje oblasti, ve kterých lze vyhledat další důkazy. Z kriminalisticko-taktického hlediska je tento způsob opatřování důkazů velmi významný proto, že osoby, proti nimž je v této fázi trestní řízení vedeno, nevědí, že osoba, pohybující se v jejich nejbližším okolí je policejním agentem a předává zjištěné poznatky řídicímu policejnímu orgánu, který je procesně zajišťuje a uchovává pro další využití v rámci vedeného trestního řízení.

Pokud jde o hodnocení efektivity využití operativně pátracích prostředků, jakož i podpůrných operativně pátracích prostředků, je třeba vedle zákonných požadavků vyjádřených již v základních ustanoveních o základních zásadách trestního řízení (podrobněji viz ustanovení § 2 trestního řádu), v ustanovení § 158b trestního řádu (operativně pátrací prostředky a podmínky jejich použití), jakož i v ustanoveních některých dalších zákonů, např. v intencích zákona o Policii České republiky, celního zákona aj., **přihlédnout:**

- **k výsledku konkrétně realizovaného prostředku operativně pátrací činnosti**

- **k výsledku hodnocení faktů tímto operativně pátracím prostředkem zjištěných**

- **k jejich vztahu ke konkrétní rozpracované či vyšetřované věci**

- **k výsledku hodnocení podmínek, ve kterých byl konkrétní operativně pátrací prostředek či podpůrný operativně pátrací prostředek proveden**

Jestliže při hodnocení konkrétně použitých operativně pátracích prostředků či použitých podpůrných operativně pátracích prostředků dojdeme k závěru, že konkrétní operativně pátrací prostředek či podpůrný operativně pátrací prostředek byl použit v souladu se zákonem a přinesl očekávané výsledky, je nezbytné nutně ho zprocsnit.

Ve smyslu ustanovení § 55 trestního řádu (obecná ustanovení o sepsování protokolu) se o každém takovém úkonu, včetně úspěšného použití operativně pátracího prostředku, sepíše, a to zpravidla hned při úkonu nebo bezprostředně po něm, **protokol, který musí obsahovat:**

- **pojmenování soudu, státního zástupce nebo jiného orgánu provádějícího úkon** (zde ponejvíce „policejního orgánu“)

- **místo, čas a předmět úkonu**

- **jméno a příjmení úředních osob, jejich funkce, jméno a příjmení přítomných stran a dalších účastníků osob**

- **stručné a výstižné vyličení průběhu úkonu, z něhož by bylo patrné i zachování zákonných ustanovení upravujících provádění úkonu, dále podstatný obsah rozhodnutí při úkonu vyhlášených a další podstatné skutečnosti s tím, že pokud se provádí doslovná protokole výpovědi osoby, je třeba to v protokolu označit tak, aby bylo možno bezpečně určit počátek a konec doslovného protokole**

- **návrhy stran, udělené poučení, popřípadě vyjádření poučených osob**

- **námítky stran nebo vyslychaných osob proti průběhu úkonu nebo obsahu protokolu**

- **za správnost protokolu odpovídá ten, kdo úkon provedl**

V intencích § 55a trestního řádu (použití zvláštních prostředků při protokolaci) je zákonem stanoveno, že k zachycení průběhu úkonu lze podle potřeby využít i těsnopisného zápisu, který se pak spolu s přepisem do obvyklého písma připojí k protokolu, případně zvukového nebo obrazového záznamu, anebo i jiného vhodného prostředku. Byl-li o úkonu pořízen vedle protokolu i zvukový nebo obrazový záznam, poznamená se tato okolnost v protokolu sepsaném o úkonu, v němž se vedle údajů o čase, místě a způsobu jeho provedení uvede též údaj o použitém prostředku. Technicky nosič záznamu se připojí ke spisu, nebo se ve spisu uvede, kde je uložen.

Důsledné hodnocení provedení každého operativně pátracího prostředku a obdobně i podpůrného operativně pátracího prostředku nám slouží rovněž k posouzení, zda byl ten který speciální prostředek kriminalistické praktické činnosti použit v intencích kriminalisticko-taktických zásad, zejména efektivně a hospodárně, popřípadě, kde došlo k případnému pochybení, což je následně využíváno ke školení oprávněných policistů s cílem napříště se podobných chyb vyvarovat.

Doc. JUDr. Miroslav NĚMEC, Ph.D., Dr. h. c.
Vedoucí katedry kriminalistiky

Fakulta bezpečnostně právní
Policejní akademie České republiky v Praze

Mezinárodní vědecká konference, pořádaná Policejní akademií
České republiky v Praze, ve spolupráci
s Komorou podniků komerční bezpečnosti České republiky

POZVÁNKA

na vědeckou konferenci s názvem

MĚKKÉ CÍLE A JEJICH OCHRANA S PODTITULEM PERSPEKTIVA SPOLUPRÁCE VEŘEJNÉHO A SOUKROMÉHO SEKTORU

Místo: Policejní akademie ČR, Lhotecká 559/7, Praha 4

Termín: 22. 11. a 23. 11. 2018

Pod záštitou rektora Policejní akademie České republiky v Praze, doc. JUDr. Mgr. Josef Salače, Ph. D., Dr.h.c.

Předpokládaný okruh účastníků konference:

poslanci Parlamentu České republiky; veřejná správa – zástupci dotčených resortů a institucí, krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a obcí; složky integrovaného záchranného systému – základní i ostatní; pedagogové a studenti vybraných vysokých škol; odborná veřejnost
– právnické osoby, soukromé firmy.

V rámci konference se předběžně předpokládají tyto tematické bloky:

- **Teoretické uchopení tématu, „měkké cíle“ versus „místa velké koncentrace osob“.**
- **Role veřejného sektoru při ochraně měkkých cílů a míst velké koncentrace osob** (zástupci Ministerstva vnitra, Policie České republiky, Ministerstva vnitra – generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, zpravodajská komunita České republiky).
- **Soukromý sektor a jeho role při ochraně měkkých cílů a míst velké koncentrace osob** (Komora podniků komerční bezpečnosti České republiky, další firmy respektive asociace firem v oblasti bezpečnostního průmyslu).

Kontaktní e-mail:

mekkecile2018@polac.cz

Informace naleznete na

<http://www.polac.cz/konference/>

(NE)BEZPEČÍ A ŠKOLY – PROBLEMATIKA MĚKKÝCH CÍLŮ

Bezpečnost¹⁾ dětí je jedním z témat, o kterém se nedá psát a mluvit jinak než „unisono“ – tolik teorie. V reálném světě tržní ekonomiky²⁾ to však bývá obvykle jinak. Když se téma stane TÉMATEM a na obzoru se objeví státní dotace, potom platí nejen rčení klasika, že důsledek je příčinou, ale také že z bezpečnosti je „only business“.

K citlivým tématům je potřeba přistupovat citlivě. Jak ale reagovat v případě, že si na takovéto tématu někdo postaví kariéru, případně obchod? V osobní rovině je to na každém z nás. V profesní činnosti spojené s poskytováním technických služeb k ochraně majetku a osob by bylo možno (pokud by se chtělo) využít obsahu populárních etických kodexů libovolného odborného společenstva. Pro členy jednoho z profesních sdružení firem a subjektů vyvíjející činnost v oblasti technických služeb a zařízení sloužících k ochraně osob a majetku například platí, že každý řádný člen:

- ve vztahu k zákazníkům dbá na to, aby nezneužil technické neznalosti zákazníka, poskytl mu pravdivé informace a seznámil jej s komplexním a systémovým přístupem k zajištění kvalitní ochrany majetku, osob a informací, které nabízí, a to vše při plném respektování požadavků zákazníka,
- poskytuje svým zákazníkům úplné, nezkrácené, pravdivé a srozumitelné informace.

Když se na podzim 2001 objevilo na jednom z letáků spolu s fotografií dýmajících budov **WTC³⁾** heslo „S našimi kamerami by se to nestalo“, vyvolal tento neetický pokus (kodex–nekodex) u všech jen lehký úsměv. Jednalo se spíše o pochybení jednotlivce přísluš-

ného marketingového oddělení. To ale bylo před téměř 17 lety, což je rozdíl takřka jedné generace – svět se za tu dobu změnil a lidé pochopitelně s ním.

Problematika měkkých cílů

Bezpečnost je nadčasovým a vždy aktuálním tématem. S globálním rozvojem civilizace se v ní takřka denně objevují nové trendy – jedním z nich je

i bezpečnost vztažená k místům s koncentrací většího počtu osob. Nejen v odborných kruzích se uvádí, že jde o jednu z neproblematičtějších bezpečnostních výzev současnosti. V souvislosti s ní se nejen v České republice minimálně od roku 2012 mluví a píše o **crowded places⁴⁾**, od roku 2016 nově jako o **soft targets⁵⁾**. Dnes ji známe jako tzv. **problematiku měkkých cílů**.

ochrana „nejen“ měkkých cílů
(návštěva Benedikta XVI. – Proboštská louka, Stará Boleslav 2009)

Jaký je rozdíl mezi obsahem problematiky skryté pod termínem z roku 2012 a těmi dalšími? V jejich obsahu je členění takřka totožné. Dle textů z úvodních stran dokumentů:

- *Místa koncentrace velkého počtu osob z hlediska jejich bezpečnosti aneb koncept crowded places a jeho praktické využití*; zpracováno v rámci programu bezpečnostního výzkumu „Trendy, rizika a scénáře

bezpečnostního vývoje ve světě, Evropě a ČR – dopady na bezpečnostní politiku a bezpečnostní systém ČR“ v letech 2010–2015;

- *Základy ochrany měkkých cílů – metodika*; pro MVČR zpracoval tým Soft Targets Protection Institute, z.ú. (STPI);

je možné základní rozdíly naznačit s využitím následující přehledové tabulky:

Porovnání obsahu problematiky crowded places a soft targets aneb najdi alespoň 10 rozdílů

2012 – crowded places

- x bary, **noční** kluby, diskotéky, restaurace a hotely,
- x parky a náměstí, turistické památky a zajímavosti, muzea, galerie,
- x nákupní centra, tržiště a obchodní komplexy,
- x shromáždění, průvody, demonstrace,
- x sportovní haly a stadiony,
- x kina, divadla, koncertní sály, **komerční** a zábavní centra,
- x významné dopravní uzly, vlaková a autobusová nádraží, letištní terminály,
- x nemocnice, polikliniky a další zdravotnická zařízení,
- x školská zařízení, koleje, menzy, knihovny,
- x církevní památky a místa určená k uctívání.

2016 – soft targets

- x školská zařízení, koleje, menzy, knihovny,
- x církevní památky a místa určená k uctívání,
- x nákupní centra, tržiště a obchodní komplexy,
- x kina, divadla, koncertní sály, zábavní centra,
- x shromáždění, průvody, demonstrace,
- x bary, kluby, diskotéky, restaurace a hotely,
- x parky a náměstí, turistické památky a zajímavosti, muzea, galerie,
- x sportovní haly a stadiony,
- x významné dopravní uzly, vlaková a autobusová nádraží, letištní terminály,
- x nemocnice, polikliniky a další zdravotnická zařízení,
- x **veřejná** shromáždění, průvody, **poutě**,
- x **kulturní**, sportovní, **náboženské a další akce**,
- x **komunitní centra**.

V praxi je však rozdíl zřetelnější – je dán událostmi, které v daném období proběhly a které Českou republiku zasáhly na rozdíl od již zmiňovaných událostí z roku 2001 (WTC) přímo. Nejzásadnější události související s pohledem veřejnosti na měkké cíle u nás byl incident z října roku 2014, kdy na obchodní akademii ve Žďáru nad Sázavou pobodala útočnice s nožem několik žáků a jeden z nich útok nepřežil. Druhou neméně podstatnou událostí byla v únoru 2015 střelba s výrazně větším počtem obětí v restauraci v Uherském Brodě.

Pokud si srovnáme všechna výše uvedená data je celkem zřetelné, že šuplíkové téma roku 2012 se stalo během pěti měsíců na přelomu let 2014/2015 **TÉMATEM**.

Cílem tohoto článku není hodnotit komplexně pojatý přístup k ochraně měkkých cílů, k tomu je k dispozici obsáhlá „Strategie ČR pro boj proti terorismu“. Stát se k problematice postavil čelem – alespoň zde vše běží jak má:

- za předchozí období v rámci činnosti s tímto spojených vznikl **Protiteroristický balíček**, který stanovuje ochranu měkkých cílů jako jednu z prioritních aktivit,
- MV ČR veřejnosti uvolnilo tzv. metodiku ochrany měkkých cílů,
- probíhají semináře, školi se úředníci i policisté,
- vláda schválila koncepci ochrany měkkých cílů pro léta 2017–2020 (s výhledem do roku 2030),
- od září 2017 pravidelně zasedá stálý poradní sbor ministerstva vnitra k ochraně měkkých cílů,
- ochrana měkkých cílů začala být podporována dotacemi (po vzoru jiných komodit: „Kotlíková dotace“, „Zelená úsporám“, „Dešťovka“

S problematikou bezpečnosti jsou (světe div se) i v tomto případě spojené technické normy. K problematice měkkých cílů mají nejbližší normy z oblasti prevence kriminality – oblasti, která byla posledních dvacet let vnímána veřejností zejména skrze realizace kamerových systémů (v ČR se zažitým, nicméně nesprávným názvem **Městské kamerové dohlížečské systémy – MKDS**). I ta měla svůj specifický vývoj.

Prevence kriminality

Normy z oblasti prevence kriminality tu jsou (mysleno platné v ČR) již od roku 2006. Relevantní zdroje pro oblast prevence kriminality můžeme z hlediska rozsahu působnosti najít na evropské úrovni zejména v Evropském výboru pro normalizaci (CEN; www.cen.eu) a vzhledem ke globálním souvislostem také v rámci Mezinárodní organizace pro normalizaci (ISO; www.iso.org). Svým rozsahem působnosti je na evropské úrovni pro prevenci kriminality významná zejména technická komise CEN/TC 325 – Prevence kriminality prostřednictvím navrhování budov, objektů a území (Crime prevention through building, facility and area design).

Předmětem činnosti CEN/TC 325 je vytváření evropských norem pro prevenci kriminality v průmyslových objektech, vzdělávacích institucích, nemocnicích, obytných lokalitách, obchodních domech, na náměstích a v místech shromažďování osob, a to prostřednictvím navrhování budov, objektů a území.

Tvorba norem je založena na společných principech a lze ji zjednodušeně rozčlenit do několika obecných fází: příprava a projednání návrhu nového projektu, tvorba a projednání návrhu znění textu, vyjádření se ke způsobu zapracování připomínek a k možnosti přijetí konečného návrhu znění textu jako výsledného dokumentu. Aktuálně je k dispozici soubor evropských norem a technických specifikací (TS) – tyto publikace jsou v České republice zavedeny pod společným třídicím znakem 73 4400 a všechny, až na jednu, mají tzv. celoevropský význam.

Z původní řady pracovních dokumentů pod společným třídicím znakem 73 4400 nedošlo na evropské úrovni (CEN/TC) k přijetí technické zprávy „prCEN/TR 14383-6:2008 Prevention of crime – Urban planning and design – Part 6: New F proposal- Schools“ (dále již jen prCEN/TR 14383-6), a to z celkem jednoduchého důvodu – o normu nebyl zájem.

realizace MKDS v rámci Programu prevence kriminality na místní úrovni

Portfolio takovýchto publikací obvykle zahrnuje i dokumenty (například technické specifikace – TS, a technické zprávy – TR) založené na jiném způsobu projednání a na jisté úrovni konsenzu. Převážná část hlasujících států měla k problematice bezpečnosti vlastní dokumenty, normu tedy nepotřebovala. Odpovědí na tuto skutečnost byla iniciativa na zpracování normy na národní úrovni (ČSN 73 4400: Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení – vydaná 8/2016, dále již jen ČSN 73 4400). Vznikl tak (podle některých odborníků nesystémový) **Bezpečnostní standard k ochraně jednoho z měkkých cílů**, což s sebou mnoha pozitiv přineslo i nečekaná negativa.

ČSN 73 4400

Na čem se ČSN 73 4400 a prCEN/TR 14383-6 shodnou, je skutečnost, že neexistuje jediný vzorec pro plánování, který by se dal použít ve všech případech, a že výsledná řešení musí být prodiskutována se všemi zúčastněnými partnery, jichž se to týká – a to před jejich rozpracováním a vlastní aplikací. V čem se naopak liší, je míra zapojení technické ochrany. Zatímco prCEN/TR 14383-6 jí v rámci jedné kapitoly věnuje tři odstavce, ČSN 73 4400 umožňuje svým doprovodným výkladem povýšit techniku „poamericku“ na maximální rámec⁹⁾:

mechanické zabezpečení

- dveře pro hlavní, vedlejší a techno-

logické vstupy do objektu s certifikací třídy optimálně RC4, minimálně RC3 dle ČSN EN 1627:2012

- dveře kancelář a skladů v objektu s certifikací třídy optimálně RC4 / minimálně RC3 dle ČSN EN 1627:2012
- uzamykatelné skřínky s certifikací třídy optimálně RC4 / minimálně RC3 dle ČSN EN 1627:2012

elektronické zabezpečení

- technické a funkční požadavky na poplachový tísňový a zabezpečovací systém (PZTS) ve stupni zabezpečení 3. dle norem řady ČSN EN 50131
- technické a funkční požadavky na přístupový systém (ACS) ve stupni zabezpečení 2. dle norem řady ČSN EN 60839
- technické a funkční požadavky na dohledový videosystém (VSS) ve stupni zabezpečení 2. dle norem řady ČSN EN 62676

To vše nikoli s cílem zabezpečení pro případ pojistných událostí, ale pro:

- zamezení nebo ztížení přístupu,
- odrazení náhodného pachatele před vniknutím,
- vytvoření časové prodlevy potřebné k přijetí vhodných opatření proti narušiteli při realizaci přiměřeného zásahu,
- včasné zjišťování, indikace a vyhodnocování neoprávněného vniknutí či napadení osob,
- vyrozumění zásahových skupin

mechanické zabezpečení objektu

a fyzické ostrahy,

- aktivace dalších bezpečnostních systémů a zařízení,
- snímání, přenos, zobrazování a dokumentace pohybu osob a dopravních prostředků,
- záznam obrazových signálů pro zpětné vyhodnocování,
- dálkový dohled
- zajištění režimu vstupu osob a jízdy dopravních prostředků do chráněných prostor,
- dokumentování pohybu v chráněných prostorách,
- kontrola přístupu do chráněných prostor podle oprávnění,
- identifikaci neoprávněného přístupu nebo otevření pod nátlakem,
- atd.

To vše sjednoceno myšlenkou, že nově instalované systémy musí splňovat normu ČSN CLC/TS 503987) pro kombinované a integrované systémy a že technologie budou tvořit jeden funkční celek ovládaný ze společného ovládacího prvku – pod jednotnou počítačovou nadstavbou aneb uživatelským a administrativním rozhraním. Jak se lidové říká, kam se hrabe CIA a Pentagon.

U nás je standardů obdobného významu se v „CZ výkladu“ na rozdíl od evropského nezavádějí jen u novostaveb, ale aplikují se na všechny stávající objekty – tedy na stavby mnohdy historické a pochopitelně zcela nestandardní. Jako příklad je možno použít standard informačního modelu budovy (BIM), na který se státní správa zaměřila v mnoha veřejných zakázkách, včetně drobných rekonstrukcí stávajících budov. Co na tom, že není k dispozici dokumentace skutečného stavu budovy a jejích klíčových provozních technologií – projekt musí být proveden ve standardu BIM. Z nulté dimenze (chybějící papír) se tak přechází přímo do virtuální reality – „čím víc D, tím lépe“ (poznámka: paralela nejen s počtem pruhů u značkového oblečení, ale také s uvedenými požadavky na třídy a stupně zabezpečení).

Pokud bychom zůstali u objektů spadajících pod měkké cíle s výraznějším výskytem dětí a mládeže (což jsou de facto takřka všechny výše jmenované) jakožto rizikové skupiny a pokud by mělo dojít k naplnění myšlenky uvedené v předmětu normy ČSN 73 4400, že ji lze využít pro všechny veřejné, soukromé nebo státní instituce, nestalí bychom se na území celé České republiky divit razantnímu navýšení výskytu prvků s pevně danou bezpečnostní třídou a „nepodkročitelným“ stupněm

zabezpečení. To, co se v České republice nepodařilo koncem minulého století prosadit žádným z pojišťoven ani s argumenty kalibru Vds (Vertrauen durch Sicherheit – mezinárodní certifikační organizace pro prevenci požárů a dalších rizik včetně ochrany proti nežádoucímu průniku), to se dnes nečekaně daří takřka samo s využitím jednoho nenápadného metodického návodu.

Závěr

Pokud by se někomu zdál obsah posledních odstavců nadsazený realitě, pak se bohužel mylí. Jde o naprosto standardní pojetí zabezpečování objektů s využitím dotací. Zdáli nás čeká posun v plném rozsahu tuzemských standardů (dle ČSN 73 4400) anebo se necháme zabezpečit „poamericku“ (detektory kovů, inteligentní videoanalýza, strážní roboty a drony, průsvitné a současně neprůstředné batohy, mobilní barikády a pancéřované úkryty v jednotlivých učebnách) – to ukáže až čas. Není ovšem vyloučeno, že Evropa převezme jako evropský standard naši českou normu ČSN 73 4400 – i to ukáže čas.

Poznámky

1) Bezpečnost – je zásadní pojem bezpečnostní terminologie. Bezpečný je ten, kdo není vystaven nebezpečí („být bezpečný před zloději“), popř. poskytuje ochranu před nebezpečím („bezpečný úkryt“) nebo je nepochybný, zaručený, důvěryhodný („bezpečný pramen informací“). Zdroj: Česká bezpečnostní terminologie – Výklad základních pojmů; označení publikace: ÚSS/2002-S-1-031; autor: RNDr. Petr Zeman a kol.

2) Tržní ekonomika – taková ekonomika, kde jsou ceny určovány pomocí nabídky a poptávky na trhu, za cenu, se kterou souhlasí obě strany (kupující, prodávající). Zdroj: wikipedia.org.

3) WTC – Světové obchodní centrum (anglicky World Trade Center) byl newyorský komplex sedmi kancelářských budov, který byl dominantou čtvrti Manhattan. Při teroristických útocích z roku 2001 byly budovy zničeny. Zdroj: wikipedia.org.

4) „Crowded places“ – pro definiční vymezení crowded places je možno vyjít z definice použité ve veřejně přístupném dokumentu „Místa koncentrace velkého počtu osob z hlediska jejich bezpečnosti“, který byl zpracován v rámci programu bezpečnostního výzkumu v letech 2010–2015. Zde je termín „crowded places“ popsán jako: „otevřená prostranství nebo uzavřené prostory či prostředí, na která má veřejnost volný přístup a která mohou být vzhledem ke své hustotě a koncentraci lidí zde se pohybujících označena za potenciálně vhodný cíl teroristů“. Zdroj: mncv.cz.

5) „Soft targets“ – přestože termín „měkké cíle“ (soft targets) není nikde přesně definován, v zásadě je toto označení bezpečnostní komunitou používáno pro označení míst s vysokou koncentrací osob a nízkou úrovní zabezpečení proti násilným útokům, která jsou pro tuto svou charakteristiku vybírána jako cíl takovýchto útoků, typicky útoků teroristických. Tím se liší měkké cíle od tzv. hard targets, tvrdých cílů, kterými jsou dobře chráněné a střežené objekty útoků (např. některé státní objekty, vojenské objekty, objekty dalších bezpečnostních složek, ale i některé dobře chráněné nebo střežené nestátní či komerční objekty). Zdroj: mncv.cz.

6) Požadavky na řešení mechanického a elektronického zabezpečení jsou použity z realizovaných veřejných zakázek základních škol v lokalitě s průměrnou kriminalitou. Zdroj: veřejna-soutez.cz.

7) ČSN CLC/TS 50398 – původní norma ČSN CLC/TS 50398: „Poplachové systémy – Kombinované a integrované systémy – Všeobecné požadavky“ byla v 4/2018 aktualizována změnou Z1 a doplněna o normu ČSN EN 50398-1: „Poplachové systémy – Kombinované a integrované poplachové systémy – Část 1: Obecné požadavky“

Michal Randa

redaktor oboru ELEKTRO-TECHNIKA
pro recenzovanou periodika TZB-info
a ESTAV.cz

III. ROČNÍK MEZINÁRODNÍ K

Poutavé a informačně nabitě přednášky od erudovaných přednášejících, bohatý doprovodný program s řadou překvapení a příležitostí pro neformální setkání a debaty, ale i takové drobnosti jako střídmy, a přesto velice chutný catering či profesionální zabezpečení a pohodová organizace. V takovém duchu se nesl III. ročník Mezinárodní konference obecních policí, která se konala ve dnech 11. až 13. dubna na Právnické fakultě v Olomouci a přivítala téměř dvě stě účastníků z České republiky, Slovenska a Polska.

Konferenci na půdě Univerzity Palackého v Olomouci organizovala společnost FT Technologies a.s., která je považována za lídra českého a slovenského trhu v oblasti poskytování informačních systémů pro obecní a městské policie. „Skvělá konference,“ shodlo se téměř 200 účastníků tohoto setkání. „Podařilo se nám přitom naplnit myšlenku konference, a to že nepůjde o komerční záležitost, ale primárně o setkání odborníků, kteří se podělí o cenné informace a zkušenosti s účastníky konference. Z reakcí a komentářů přítomných hostů, jak jsme měli možnost s nimi hovořit, jasně vyplývá, že naše filozofie je správná, a dalo by se říci, že činí tuto konferenci jedinečnou,“ zhodnotil Daniel Bednařík, předseda představenstva FT Technologies a.s.

Debatě se přitom naskytla účastníkům již v předvečer dvou nadcházejících konferenčních dnů (ve středu 11. dubna), a to na uvítací večeři symbolicky nazvané „Vítáme Vás v Olomouci...“. Vážné debaty, smích a bouřlivý potlesk patřící duu nevidomých muzikantů – to vše spoluvytvářelo atmosféru pohodového večera a dávalo tušit, že „ledy roztály“. Obzvláště když organizátoři překvapili účastníky ochutnávkou netradičních pokrmů od místních producentů. Řada přítomných se shodla, že takovou atmosféru, jakou se tu podařilo navodit, snad ještě na žádné konferenci nezažila. A to byl teprve prolog následujícího dvoudenního maratonu.

„Jste v první linii“

Tato slova vyřčená generálmajorem Tomášem Tuhým, českým policejním prezidentem, byla v úvodní části jeho vystoupení konference nejen chválou, ale také ujištěním, že městské a obecní policie jsou nedílnou součástí bezpečnostního systému. „Evropu ovládá teror, nelegální migrace, kybernetické hrozby. Koordinace v případě mimořádných

událostí bude naprosto zásadní,“ poznamenal Tuhý a jednoznačně projevil zájem o ještě užší spolupráci mezi strážníky a státní policií. Velmi proto přivítal možnost setkávání a výměny zkušeností ve formátu, jakým byla právě tato odborná konference, na níž konečnou výslovnost české policejní prezidium hned několik svých expertů. „Proto patří velké poděkování vám a zejména organizátorům konference, že se tady dnes můžeme setkat,“ uzavřel Tuhý. Po jeho boku mluvit vstoupit také slovenský policejní prezident, ten se však několik dní před konáním konference omluvil.

Vystoupení policejního prezidenta předcházely zdravice představitelů profesních sdružení zastupujících městské a obecní policie v České republice, na Slovensku a v Polsku, kteří nad konáním konference již dříve převzali záštitu. I oni vzpomenuli nutnost vzdělávat se, hledat společné řešení, jak reagovat na nové hrozby a výzvy a v neposlední řadě jak zajistit, aby městské a obecní policie byly nejen dostatečně technicky vybavené, ale dokázaly se opírat i o kvalitní personál odvádějící dobře svoji práci. To vše za

CONFERENCE OBECNÍCH POLICIÍ

jasné a kvalitní legislativní podpory. A o všech těchto aspektech se pak hovořilo nejen v nadcházejících přednáškách, ale i v průběhu neformálních debat v přísáli.

Přednášky plné emocí

Problematika bezpečnosti nemá pevnou hranici a bylo to patrné z celého programu, jehož součástí bylo osmnáct prezentací ve čtyřech panelech (bezpečný prostor, technologie, prevence a edukace, legislativa). „Snažili jsme se poskládat přednášky tak, aby na sebe navazovaly, ale zároveň měly pro účastníky konference smysl a vypovídající hodnotu. A bez okolků přiznáváme, že jsme chtěli docílit, aby na ně posluchači bezprostředně reagovali a především měli na některá témata možnost pohlednout z různých úhlů či mít i jiný názor. Z reakcí účastníků víme, že jsme toho docílili, navíc některé, dalo by se říci, až emočně vypjaté pasáže v programu konference navodily atmosféru, kterou jsme opravdu nečekali,“ přibližuje záměr programu Pavel Boháč, který konferenci připravoval. Člověk by nevěřil, že v průběhu dvou konferenčních dnů můžete zažít tolik emocí. Většina přednášek se obešla bez bouřlivých reakcí, našlo se však i několik výjimečných vystoupení, která to popřela – to třeba když se debatovalo o sociálním zabezpečení strážníků nebo práci s nepříznivými občany ve vyloučených lokalitách. Emočně

nejvypjatější však byl bezesporu panel „prevence a edukace“, kde přednáška o možnosti využití sociálních sítí vzápětí vystřídala přednáška o zneužívání dětí a mládeže v kybernetickém světě. Smích a zprvu odlehčený pohled na roli internetu v prevenci a při vytváření pozitivního obrazu strážníků a jejich každodenní práce posléze vystřídala ztichlý sál, a dokonce slzy v očích některých posluchačů, když policejní expert dohovořil a všichni si uvědomili, že kriminalita v kyberprostoru je opravdu vážné téma současnosti a ještě více budoucnosti.

Bohatý doprovodný program

Sečteno, podtrženo, organizátorům se podařil opravdu dobrý mix poutavých přednášek od odborníků z policie, ministerstev a státních úřadů, ale i samosprávy a v neposlední řadě městských policií. Tato teze rezonovala po celou dobu konference. Její účastníci si však z hanácké metropole neodváželi jen spoustu podnětů a cenných informací, ale rovněž zážitků. Již zmíněné středoevropské setkání, spojené s ochutnávkou specialit z olomouckých tvarůžků, místních minipivovarů a producentů uzenin, doplnila čtvrtěční degustace vín z oblasti slovenského Bernolákova. Ale účastníci nejen jedli a pili, je nutno podotknout, že opravdu střídmo, nýbrž se vzdělávali i kulturně. Ve spolupráci se statutárním městem Olomouc pro ně byly na závěr prvního

konferenčního dne připraveny komentované prohlídky náměstí a radnice s výstupem na věž s orlojem. Na pátek pak FT Technologies a.s. připravila pro zájemce překvapení v podobě exkluzivní prohlídky baziliky Navštívení Panny Marie na Svatém Kopečku u Olomouce. Záměr byl ale tak obrovský, že se pro část auditoria musely nakonec prohlídky uskutečnit i ve Čtvrtek.

Co říci závěrem?

Skvělé, výborné, dobře zorganizované... To jsou jen některá superlativa zaznívající z úst a tužky těch, kteří neváhali a přicestovali na konferenci zblízka i z dalekých končin Čech, východního Slovenska či Polska. Není to domněnka, organizátoři požádali účastníky o vyplnění dotazníků. Odezva je nejen potěšila, ale dala jim jasný signál, že má smysl taková odborná setkání spojit i s trochou neformální zábavy organizovat. A tak již nyní je možno říci, že se rozběhla příprava čtvrtého ročníku. Ten se uskuteční ve dnech 28.–30. května 2019 v Brně jako oficiální součást mezinárodních bezpečnostních veletrhů IDET, PYROS, ISET.

Doporučujeme vám být u toho. Jste srdečně zváni.

Ing. Pavel Boháč

PR manažer FT Technologies a.s.
(bohacp@fttech.org)

ČLENOVÉ KOMORY PODNIKŮ KOMERČNÍ BEZPEČNOSTI ČR

ČASOPIS BEZPEČNOST S PROFESIONÁLY VZNIKÁ DÍKY PODPÖRE TĚCHTO ČLENSKÝCH FIREM KPKB ČR:

HIGH SECURITY PRODUCTS, a. s.

Pod stárkou 378/3
140 00 Praha 4
www.hs-p.cz

SIMACEK FACILITY CZ spol. s r. o.

Trnkova 34
628 00 Brno
www.simacek.cz

CBA corporation, a. s.

Trnkova 288/156
628 00 Brno
www.cbacorp.cz

TRIVIS – Centrum vzdělávání s. r. o.

Na terase 355/8
140 00 Praha 2
www.trivis.cz

Europatron s. r. o.

Poděbradská 186
196 00 Praha 9
www.europatron.eu

Torex Security, s. r. o.

Přátelova 19
460 01 Liberec 1
www.torex-security.cz

P.DUSSMANN spol. s r. o.

Zitná 1578/52
140 00 Praha 2
www.dussmann.cz

ABAS IPS Management s. r. o.

Jankovcova 1509/2c
170 00 Praha 7
www.abasco.cz

ATALIAN CZ, s. r. o.

AVIATICA, U Trezorky 921/2,
CZ 158 00 Praha 5 - Jinonice
www.abfacility.com

ELSERVIS – Ivo Kolář

Dědinská 898/15
161 00 Praha 6

Českomoravská Bezpečnostní Agentura, s. r. o.

Kobušany-Tátný 162
783 75 Kobušany-Tátný
www.cmbo.cz

ISS Facility Services s. r. o.

Antala Štáika 38/510
140 00 Praha 6
www.cz.issworld.com

Fenix International s. r. o.

Lidická 667
258 13 Vlasim
www.fenix-international.cz

ANIM plus – RS, s. r. o.

Anařil T/ MZL 775 01
Vestřín – Ohraďa
www.anim.cz

ARES GROUP s. r. o.

Libušská 139/12
142 00 Praha 4
www.ares-group.cz

CENTURION loss prevention a. s.

Kundratka 17/1944
180 82 Praha 8
www.centurionlp.cz

PRIMM bezpečnostní služba s. r. o.

Kutnohorská 309
140 00 Praha 10
www.primm.cz

National Facility Services s. r. o.

Letenská náměstí 157/4
170 00 Praha 7 - Bubelč
www.nfservice.eu

Pro Bank Security, a. s.

Václavské nám. 21
110 00 Praha 1
www.probank.cz

SWBC – service, a. s.

Tovačovského 2/92
130 00 Praha 3

P.R.L.SERVIS s. r. o.

Česká 334
621 00 Brno
www.prl-servis.cz

REI s. r. o.

Prokopova 12/164
130 00 Praha 3
www.rei.cz

SCHWARZ s. r. o.

Mariánská 355
261 00 Příbram
www.schwarzspb.com

RAM SECURITY s. r. o.

Na Vítězdu 139
250 66 Zlín
www.security-cz.eu

RTH Security, s. r. o.

Jaurisova 4
140 00 Praha 4
www.okoprahwa.cz

V.I.P. Security AGENCY s. r. o.

Sokolovská 49/5
186 00 Praha 8
www.vipsecurityagency.cz

APeurope s. r. o.

Kaprová 42/14
110 00 Praha 1
www.apeservice.cz

INPOS, spol. s r. o.

Křížový Újezdec 42
251 68 Kamenice
www.inpos.cz

Wakkenhat Fin Security s. r. o. concern

Komárkova 1204/23
148 00 Praha 4
www.wakkenhat.cz

ČECHYMEN a.s.

Patoční 503/3
717 00 Opatava-Bartovice
www.czechymen.cz

Agentura Pancēr, s. r. o.

K dubu 2330/2b, Chodce
149 00 Praha 4
www.pancer.cz

Hawking group, s. r. o.

Rytířská 716/24
110 00 Praha 1
michal.bavsenkov@gmail.com

INDUS, spol. s r. o.

U Hostivařského nádraží 556/12
102 00 Praha 10 - Hostivař
www.indus-czech.cz

PROCUSYS FM a.s.

Pod Kotlíškou 151/3
Praha 5, 15000
www.procusys.cz

Global Security s. r. o.

Smetanova 841
755 01 Vestřín
www.gbsecurity.cz

